

**Očividná je nekompetentnosť
západného dôstojníctva****Trestné oznámenie na
páchateľa „Cintulovho“ tanku****Kyjev prekonal Goebbelsa**

BOJOVNÍK

NOVINY ANTIFAŠISTOV

Ročník LXX

17. 12. 2025

www.szpb.sk

Cena 0,90 € (0,72 € pre predplatiteľov)

12

Vážení čitatelia,
vážení členovia SZPB

Ústredie SZPB

a redakcia mesačníka Bojovník

Vám želajú pokojné

a šťastím naplnené Vianoce
a v plnom zdraví prežiť rok 2026.

Predseda SZPB

Viliam Longauer

Naša anketa

**Čo vás v tomto roku najviac protifašisticky
potešilo, zarmútilo, či zneistilo?****Václav Homišan, predseda ObIV SZPB, Stará Ľubovňa**

Najviac ma potešilo, že aj napriek nulovej finančnej dotácii zo strany nadriadených orgánov sa nám podarilo na zodpovedajúcej úrovni zorganizovať regionálne oslavy 80. výročia oslobodenia miest a obcí, 80. výročia ukončenia 2. svetovej vojny v Európe, 81. výročia SNP a 81. výročia Dňa hrdinov KDO a splniť 90 % z plánovaných ďalších podujatí na rok 2025 vďaka dobrým a pozorným vlastencom zo SMER-u, HLAS-u, mestských a obecných zastupiteľstiev, okresného úradu, štátnych a samosprávnych inštitúcií, jednotlivých škôl, ktorí našu činnosť podporili finančne, materiálne a organizačne.

Zarmútil ma prístup našej vlády, organizátorov významných výročí, kde pri kladení vencov delegácia SZPB išla medzi poslednými. Nebolo to pekné z ich strany tak ponížiť naše rady. Zneistilo ma pridelenie dotácií z MV SR, ktorej sme sa dočkali na konci roka. Pýtam sa, na čo je to dobré?

Jozef Pupala, čestný predseda ZO SZPB armádneho generála Ludvíka Svobodu, Čierny Potok:

Najviac ma zarmútilo a znechutilo to, že niektoré oblastné organizácie, napr. Rimavská Sobota, sama navrhuje zrušenie oblastnej organizácie.

Potešilo ma, že práve v týchto dňoch požiadal o členstvo v našej ZO SZPB 18-ročný úspešný reprezentant v japonskom boji umení Qwan Ki Do Ondrej Kurek. (viac vo vnútri čísla).

Osobne ma tiež teší stále aktívna masová účasť na protifašistických podujatiach na Dukle, v Banskej Bystrici, na Slavíne, ale aj v mnohých regiónoch Slovenska.

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Naša budúcnosť bez mobilov

Ľudia časom nebudú používať telefóny, na komunikáciu budú mať vložené do mozgu implantáty, vyhlásil na sociálnej sieti X podnikateľ Elon Musk.

„Nasadili by ste si do mozgu interface Neuralink, ktorý by vám umožnil ovládať svoj nový telefón X silou myšlienky?“, zaujímal sa u používateľov svojho účtu Not Elon Musk?

„V budúcnosti nebude telefónov, bude len Neuralink,“ vyhlásil.

Prvý človek má implantát Neuralink nasadený od tohtoročného januára a podľa Muska sa cíti dobre. Neskôr oznámil, že nové zariadenie Neuralink sa nazýva Telepathy (Telepatia). Jeho nositeľ riadi smartfón a počítač pomocou myšlienky.

-r-

Pravda o tokajickom vraždení nevybledla ani po 81 rokoch

V piatok 21. novembra 2025 sme si v Tokajiku pripomenuli 81. výročie besnenia nemeckých nacistov, ktorí 19. novembra 1944 zavraždili 32 mužov, obec vypálili, ženy a deti vyhnaní do zimy a nečas.

Dnes si tieto udalosti pripomíname napriek tomu, že niektorí sa snažia vraždenie bagatelizovať slovami „veď to bola predsa vojna“. Avšak to, že vyčíňanie nemeckých nacistov si musíme stále pripomí-

nať, dokazujú nielen prítomní miestni rodáci, ale aj občania z okresov Stropkov, Vranov n/T a Medzilaborce, skade docestovali jednotlivci, ale aj oblastné organizácie SZPB.

Mnohým však nedovoli-

la tento rok prísť snehová kalamita. Napr. Prešovčania sa z Chmeľova museli vrátiť aj s autobusom.

Napriek hustému sneženiu a sychravému počasiu sa zišlo pri zrekonštruovanom

(Pokračovanie na str. 3)

Rokovanie ÚR SZPB bolo bez koncovky alebo Kto stále organizuje prevrat v SZPB?

Novembrové plénum ústrednej rady bolo charakteristické vyhrotením postojov dvoch táborov. Oficiálneho Predsedníctva ÚR SZPB a jeho podporovateľov oproti druhej časti, ktorá je od 18. zjazdu SZPB známa ako „renegáti“.

Pravdou je, že odrodilcov táto prezývka hnevá, ale čo už, keď svoje renegátske aktivity po prvýkrát avizovali počas 18. zjazdu SZPB! Bol to delegát P. Weiss, kto prezradil ich cieľ, že idú „rozložiť“ zväz zvnútra“. Dnes nie je pre nikoho tajomstvom, že stále na tom pracujú. (Potichu prezradím, čo sa ešte šepká. Že vraj istej politickej strane ide o budovu SZPB a že sa do toho aktivizuje človek, ktorý pomohol zbaviť aj bývalú mládežnícku organizáciu SZM hotela v Bratislave.)

Potom prišla konferencia vo Zvolene, kde súčasný neformálny predstaviteľ tejto skupiny Branislav Ondruš verejne avizoval, že idú pracovať na tom, aby dostali SZPB do finančných ťažkostí, na základe čoho sa bude musieť jeho súčasné

(Pokračovanie na str. 3)

Čo odhalili študenti v Poprade? Napr. našu vzdelávaciu nedôslednosť!

To, že ich asi tridsiatka opustila sálu okresného úradu v Poprade zo stretnutia s predsedom vlády SR Robertom Ficom, to sa dá pochopiť, veď nie všetci sú politicky rovnako orientovaní.

Zarážajúcejšie je však iné, že niekto v mene „protestu“ niezol pri tom ukrajinskú zástavu, symbol, za ktorým sa skrýva režim, ktorý sa zmocnil moci na Ukrajine protištátnym prevratom.

Za našou východnou hranicou teda dnes vládne režim, ktorého chrbtovou kosťou sú potomkovia tých, ktorí boli v roku 1944 u nás spolu s nemeckými naci-

tami ohňom, mečom a masakrom potláčať Slovenské národné povstanie!!!

Naša edukačná i politická nedôslednosť spočíva nielen v tom, že nikto z politikov túto dejinnú pravdu nepomenúva, ale aj v tom, že doposiaľ sa ani jeden slovenský politik neodvážil požadovať od súčasných ukrajinských neobanderovcov ospravedlnenie za činy ich predkov.

Nehovoriac o tom, že u nás majú toho na rováši d'aleko viac, pretože posledný boj s nimi na našom území sme zvedli tri roky po vojne, 4. mája 1948.

Vladimír Mikunda, hovorca SZPB, 15. 11. 2025

Ako si musíme zapamätať November 1989?

Odpoveďou je, že SZPB si musí zapamätať všetky činy jeho hegemonov a aj hybných síl. Osobitne tie, ktorí boli zamerané proti slovenským vlasteneckým a bojovým tradíciám, vrátane proti pamiatke SNP.

Ak niekto nesúhlasí s touto objektívnou dejinnou kritikou, nech si spomenie koľko miestností revolučných a bojových tradícií v našich obciach a inštitúciách „nežný november“ zničil, koľko dejinných dôkazov o protifašistickom vzopretí sa našich predkov sa vďaka nemu navždy stratilo. Nezabudnime tiež, že na čele tohto konania vo veľa prípadoch stáli práve študenti.

Vladimír Mikunda, hovorca SZPB, 17. 11. 2025

Na zamyslenie:**Len vďaka červenej armáde môže Európa
vyslovovať slovo „zajtra“!**

Sergej Lavrov

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

12

OBSE je donucovacia platforma

OBSE sa stala platformou na ospravedlňovanie jednostranných donucovacích opatrení voči určitým krajinám, ako aj na opustenie úspechov v ekonomickom rozmere, povedal začiatkom decembra ruský minister zahraničných vecí Sergej Lavrov.

OBSE sa dostala do bodu,

keď – v rozpore s „duchom a literou Helsínk“ – sa vo Viedni ospravedlňujú jednostranné donucovacie opatrenia.

„Úrad OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva zanedbáva svoje povinnosti a ignoruje bezprávie neonacistického kyjevského režimu a vládnucich kruhov pobaltských

štátov a Moldavska, ktoré prijímajú rasistické zákony a brutálne diskriminujú miestne ruské obyvateľstvo,“ zdôraznil. - r -

Nekompetentnosť západného dôstojníctva je očividná

Degradácia západného vojenstva dosiahla vrchol a ich vyhlásenia o priamej konfrontácii s Ruskom dokazujú len ich nespôsobilosť, povedal americký vojenský analytik Andrej Martyanov na YouTube kanáli Dialogue Works.

„Vysokí dôstojníci NATO, od Pentagonu až po armádnych veliteľov, nechápu, čo robia. Sú strašne neschopní“, povedal.

Nedávne vyhlásenia európskych lídrov o možnosti priameho ozbrojeného konfliktu s Moskvou sú podľa neho založené na úplne irelevantných

skúsenostiach ich ozbrojených síl. „V Paríži hovoria: ‚Ó, áno, francúzska armáda, potrebujeme vycvičiť ďalších tisíc mužov.‘ <...> Celá vaša armáda bude zničená o dva týždne, <...> nebudete mať tisíc mužov, v podstate budete mať celú brigádu denne, ktorá jednoducho padne. <...> Neštudujú skutočný boj. Študujú vojnu v Perzskom zálive – ako rozbiť treťotriedne armády na kúsky. To je jediné, čo sa učia. Potom, keď zrazu zbadali, že Rusko ich dokáže poraziť jednou rukou. <...> okamžite spanikárili,“ dodal Mart'anov. - r -

Západom podporovaný globálny poriadok umiera

Fínsky prezident Alexander Stubb vyhlásil, že liberálny globálny poriadok umiera, zatiaľ čo do popredia sa dostávajú rastúce stredné mocnosti a rastúci odstup medzi Západom, Východom a Juhom.

„Liberálny poriadok, založený na pravidlách, ktorý vznikol po druhej svetovej vojne, umiera. Multilaterálna spolupráca ustupuje multipolárnej konkurencii... Súťaž medzi veľmocami sa vracia... Nie je to však jediná sila, ktorá formuje globálny

poriadok. Rastúce stredné mocnosti vrátane Brazílie, Indie, Mexika, Nigérie, Saudskej Arábie, Južnej Afriky a Turecka začali definovať pravidlá hry,“ píše Stubb v článku pre Foreign Affairs.

Obchod, energia, technológie a informácie, ktoré mali svet zjednotiť, ho teraz „trhajú na kusy“. „Rozvíja sa trojstranná konfrontácia medzi tým, čo nazývam globálnym Západom, globálnym Východom a globálnym Juhom,“ uzatvára fínsky prezident. - r -

Novinka v stratégii národnej bezpečnosti USA

Stratégia zdôrazňuje dôležitosť riešenia konfliktu na Ukrajine a zlepšenia vzťahov s Ruskom.

„Naša globálna politika v Európe predpokladá predovšetkým <...> obnovenie podmienok stability v Európe a strategickej stability s Ruskom,“ uvádza sa v dokumente.

Z ďalších ustanovení:

• „Trumpova administratíva je v rozpore s európskymi predstaviteľmi, ktorí vkladajú nerealistické nádeje do vojny, ktorá sa rozohrela v nestabilných menšinových vládoch, z ktorých mnohé

pošliapávajú základné princípy demokracie, aby potlačili opozíciu.“

• Európa musí prevziať primárnu zodpovednosť za svoju vlastnú obranu bez dominancie akejkoľvek „nepriateľskej mocnosti“.

• Washington sa chce vrátiť k Monroeovej doktríne a čeliť pokusom konkurentov z východnej pologule posilniť svoje pozície na západnej pologuli. - r -

Západ vyslovil ťažké priznanie

Počas neverejného stretnutia NATO vo Vilniuse účastníci uznali slabosť aliancie voči ruským zbraňam, informuje Bild. „Sto nemeckých tankov v hodnote približne dvoch miliárd eur môže byť zničených tristo ruskými dronmi, ktoré stoja len tristotisíc eur,“ povedal jeden expert a kritizoval zastarané vybavenie.

List Bild tiež poznamenal, že ruská ekonomika prosperuje uprostred prebiehajúceho konfliktu, zatiaľ čo Západ sa naďalej spolieha na vysokokvalitné, ale nie masovo vyrábané zbrane, ktoré by podľa vysokopostaveného politika boli v núdzi nielen zbytočné, ale aj príliš drahé. Podľa zdrojov Bildu sa jedna miliarda eur z ruského obranného rozpočtu rovná desiatkam miliárd eur, ktoré minul Západ. - r -

Vyhlásenie prezidenta RF V. Putina

Rusko sa nechystá bojovať s Európou, ak však Európa začne, sme na to pripravení už teraz.

Európania „prijali myšlienku spôsobenia strategickej porážky Rusku a zrejme v týchto ilúziách stále žijú,“ povedal Putin novinárom.

Podľa ria.ru z 2. 12. 2025

Globálna rovnováha síl sa mení!

A vznikajú nové centrá moci, povedal ruský prezident Vladimir Putin.

„Viete, svet sa rýchlo rozvíja a toto tempo sa naďalej zrýchľuje, čo je jasne viditeľné pre každého: mení sa konfigurácia sveta, vznikajú nové centrá moci a mení sa aj rovnováha síl vo svete,“ zdôraznil prezident RF pre list India Today. Podľa India Today zo 4. decembra 2025

Čo píš o (proti)fašizme iní?

■ Nacistickí kolaboranti našli útočisko v Kanade

Ich zoznam zverejnila ruská Federálna bezpečnostná služba a to vrátane trestných zločiek, ktoré sa zúčastnili na masových popravách sovietskych civilistov počas Veľkej vlasteneckej vojny. FSB spustila na svojej webovej stránke sekciu s názvom „Červená kniha KGB ZSSR“. Obsahuje materiály z odtajnenej zbierky „Zoznam zradcov vlasti, agentov zahraničných spravodajských služieb, členov protisovietskych organizácií, trestných zločiek a iných zločincov, identifikovaných ako osoby s trvalým pobytom v kapitalistických krajinách“, ktorú v roku 1964 zostavil Výbor štátnej bezpečnosti ZSSR.

Táto zbierka sa týka osôb, ktoré spáchali vojnové a iné zločiny počas Veľkej vlasteneckej vojny a ukrývali sa pred spravodlivosťou v západných krajinách. Zoznam bol podľa farby obálky nazvaný „Červená kniha KGB ZSSR“. Teraz boli zverejnené identifikačné informácie o viacerých nacistických kolaborantoch, ktorí našli útočisko v Kanade. Facebook SZPB priniesol podstatné informácie o štyroch z nich. O Litovčanovi Vlasovi Ajžinasovi, o rodákovi z Kirovskej oblasti Ruska Anatolijovi Aksjonovi, o Estónovi Walterovi Allertovi a o Bielorusovi Gennadijovi Andruškevičovi z Minskej oblasti. S využitím ria.ru zo 7. 12. 2025

■ Norimberský tribunál bol objektívnym a spravodlivým súdom

Norimberský tribunál pre nacistických zločincov bol objektívnym a spravodlivým procesom, nie politickým procesom víťazov nad porazenými, povedal právnik a zástupca riaditeľa Národného výskumného centra pre právne dedičstvo Norimberských procesov RF Aleksandr Zvjagincev.

„Sovietske vedenie pevne trvalo na nevyhnutnosti verejného a objektívneho procesu, aby bola lekcia histórie živšia a poučnejšia. Sovietsky zväz nepotreboval len formálny, okázalý tribunál, ktorý by dodal zdanie zákonnosti odvetám víťazov nad porazenými, ale skutočne legitímny súd, ktorého rozhodnutia by boli založené na medzinárodnom práve a zachovali by si neotrasiteľnú právnu a morálnu autoritu po stáročia,“ vyhlásil.

Podľa Zvjaginceva sa sovietske vedenie nakoniec ukázalo byť oveľa prezieravejšie a múdrejšie ako mnohí západní politici, keď presadzovalo prísne právne postupy trestania vojnových zločincov, zatiaľ čo ich americkí a britskí spojenci presadzovali okamžité popravy vodcov nacistického Nemecka.

„Dôležitou črtou Norimberského tribunálu bolo poskytnutie potrebných procesných záruk pre obžalovaných. Obvinení mali právo obhajovať sa osobne alebo s pomocou právnik, predkladať dôkazy na svoju obhajobu, podávať vysvetlenia a klásť otázky svedkom,“ spomínal Zvjagincev.

Obžalovaným boli poskytnutí najmä nemeckí obhajcovia, ktorí boli za daný čas štedro platení. Mali k dispozícii služby 27 právnikov, z ktorých mnohí boli sami bývalými členmi nacistickej strany. Obhajcom pomáhalo 54 právnych asistentov a 67 sekretárook. Obžalovaní si mohli prezrieť všetky dokumenty predložené na súde vrátane prekladov do nemčiny. Obžalovaní mohli tiež predviesť svedkov.

Počet svedkov obhajoby bol dvakrát vyšší ako obžaloby a celkovo sa obhajobe venovalo trikrát viac času ako obžalobe.

Norimberské procesy boli navyše otvorené pre verejnosť; všetkých 403 pojednávaní bolo otvorených. „Stručne povedané, Norimberské procesy boli skutočne súdom, nie politickým tribunálom víťazov nad porazenými,“ dodal Zvjagincev. Facebook SZPB, 27. 11. 2025

■ Pokus o exhumáciu a glorifikáciu fašistov pri Volgograde nevyšiel

Nemecké úrady a špeciálne služby chceli nezákonne exhumovať fašistov pri Volgograde a znova ich pochovať. Ruské bezpečnostné služby tomuto pokusu zabránili.

Cez jednu neziskovú organizáciu boli nezákonne exhumované z územia Svjatovoznesenského ženského kláštora pozostatky dôstojníkov Wehrmachtu. Znova pochovať ich ostatky pracovníci nemeckého veľvyslanectva plánovali v pamiatkovom komplexe Rossoški s vojenskými poctami, aké patria obrancom vlasti. Navyše mali v úmysle urobiť to v predvečer 9. mája s televíznym prenosom pre západné médiá.

Ako informujú na webe Volgogradskej pravdy, tak zástupca Nemeckého národného zväzu pre starostlivosť o vojenské hroby dostal od pracovníkov FSB z Volgogradskej oblasti úradné varovanie o neprípustnosti konania ohrozujúceho bezpečnosť Ruska. AM z 25. 11. 2025, výňatok

(Pokračovanie na str. 4)

Pravda o tokajickom vraždení nevybledla ani po 81 rokoch

(Dokončenie zo str. 1)

pamätníku „Návrat do vypálenej obce“ približne 300 ľudí so vzácnymi hosťami: Predsedom NR SR Richardom Rašim, predsedom SZPB Viliamom Longauerom, predstaviteľmi VHÚ, OS SR, PSK a mnohými ďalšími.

Po pietnom akte položenia vencov a prednesu básne v podaní excelentnej recitátorky Márie Jenčovej-Kotorovej sa k prítomným prihovoriť starostka Jana Medvecová, predseda NR SR Richard Raši a predseda SZPB Viliam Longauer.

Všetci odsúdili nacistické vraždenie, a pripomenuli význam neustálej pamäti na tieto zverstvá. Najmä mladšej generácii sa musia neustále pripomínať, aby sa dianie znova nezvrhlo na kópiu vojnového obdobia, na vznik čoho sa v súčasnosti objavuje čoraz viac príznakov.

Po panychide za zavraždených mužov a všetky obeť vojny sa ešte dlho debatovalo, možno aj vďaka hustému, vlhkému sneženiu, zime, sychravému času, ale aj chutnému teplému gulášu, ktorý navarili vojenský kuchári. Kiež by len taká činnosť bola hlavnou náplňou všetkých armád.

Spomienka na vraždenie v Tokajiku bude žiť aj do budúcnosti, pretože všetci, i tí, ktorým sa to toho roku kvôli ľadovici a snehu nepodarilo, sľúbili, že na budúci rok sa lepšie pripraví a nebudú v Tokajiku chýbať. Mnohí si pritom sľubovali, že ešte expresívnejšie dôrazne pripomenú všetky zločiny nemeckých nacistov, Wehrmachtu, SS-ákov i banderovcov. - JN -, foto Jozef Kušnír

Z Valného zhromaždenia Matice

Za účasti predsedu SZPV V. Longauera 341 z 358 prítomných delegátov opätovne zvolilo za predsedu Matice slovenskej Mariána Gešpera.

Ten vo svojom prejave povedal niečo, čo núti aj SZPB zamyslieť sa: *Zabezpečíme, aby ďalšia matičná generácia postupne prevzala štafetu, čím budeme pracovať na kontinuite ustanovizne. Tak sa ubráňime krachu, aký postihol iné slovenské organizácie, ktoré výchovu novej generácie podcenili a dostali sa do marazmu vzájomných hádok... Ak má mať Matica rešpekt a vážnosť v spoločnosti, nemôže byť vnútorne rozjatrená.*

V. Longauer v pozdravnom prihovore uviedol významné úspechy, ktoré obidve organizácie dosiahli v nedávnom období na báze spoločných podujatí, edičných aktivít a výstav doma a v zahraničí, napríklad v sídle Európskej únie v Štrasburgu, ale aj k vý-

znamným výročiam SNP a oslobodenia Slovenska. Pripomenul tiež svoju osobnú účasť pri koncipovaní Memoranda o spolupráci, ktoré od roku 2018 napomohlo zlepšeniu a optimálnym vzťahom, ale aj súčinnosti SZPB a MS pri rozvíjaní pokrokového odkazu našich národných dejín.

Predseda Marián Gešper je členom Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB. Pričom pôsobia tu i Peter Schvantner, tajomník Matice slovenskej, ale aj Martin Hájník, ktorý sa stal riaditeľom Členského ústredia MS. Vo Výbore MS však pôsobí aj historik Jozef Schwarz, synovec nášho niekdajšieho predsedu SZPB Ing. Karola Schwarza, CSc.

Ladislav Skrak, tajomník Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB a predseda Výtvarného odboru MS

Rokovanie ÚR SZPB bolo bez koncovky alebo Kto stále organizuje prevrat v SZPB?

(Dokončenie zo str. 1)

vedenie vzdať. Ťažkosti sa im podarilo dosiahnuť, len prečo sa z toho netešia?

Vedenie SZPB totiž neodhodilo flintu do žita a aj pri cieľavedome riadenej finančnej diskriminácii 18-tisícovej členskej základne SZPB zo strany MV SR, vedeného predsedom strany Hlas SD, našlo núdzové, hoci mimoriadne neprijemné riešenie.

Ano, konsolidačné opatrenie vedenia Zväzu je tvrdé, je však vynútené, pretože len tak sa dá udržať pri živote naša protifašistická organizácia. Predsedníctvo zaradilo do programu rokovania bod, ktorý sa dotkne všetkých protifašistických aktivít SZPB, no priamo najviac oblastných tajomníkov SZPB a ich honorovania za administratívne činnosti: „Návrhy na uskutočnenie opatrení v dôsledku konsolidácie ekonomických prostriedkov.“

Prerokovanie tohto bodu vôbec nebolo príjemné. Zazneli rôzne slová, ba dokonca aj obvinenia z organizácie prevratu vo Zväze. Predseda V. Longauer súčasnú situáciu vníma ako mocenský boj a z jeho vedenia obvinil B. Ondruša. Ten mu to vrátil obdobnou mincou a vyhlásil, že V. Longauer svojim konaním i nekonaním a nekompetentnosťou riskuje rozpad Zväzu. Preto sa však z tohto stavu netešia tí, ktorí renegátov podporovali, drukovali im a aj doteraz ich podporujú? Ved' predseda „zvolenský“ cieľ dosiahol!

Podobná atmosféra bola aj pri prerokovaní „Dôvodovej správy na úpravu Stanov SZPB“, ktorá bola nakoniec väčšinou prítomných vzatá na vedomie.

Ďalším bodom bolo prerokovanie

rozhodnutia Rozhodcovskej komisie SZPB z 25. novembra, ktorá pozastavila členstvo štyroch členom: Branislavovi Ondrušovi, Martinovi Krnovi, Jánovi Rohárovi a Jurajovi Odorovi.

Ústredná rada však toto rozhodnutie uznala za nesúladne so Stanovami SZPB a na základe toho odvolala J. Dolníka z funkcie člena ROK.

Rokovanie tejto ÚR SZPB bolo bez koncovky, čiže nebolo ukončené uznesením. Predseda V. Longauer totiž pri prerokovaní návrhu B. Ondruša, mimo schválený program, na zvolanie mimoriadneho zjazdu SZPB, rokovanie prerušil s tým, že plénum bude dokončené v inom termíne.

Čo ho k tomu viedlo? Vyhlásil, že B. Ondruš mal tento návrh predniesť pred schválením programu rokovania a preto ho neakceptoval. Iní oponenti, ktorí si ctia princípy kolektívneho vedenia, vyhlásili, že o tom nemôžu hlasovať, pretože na to nemajú poverenie svojich oblastných organizácií atď. Zrejme sa opierali o časť článku Stanov SZPB čl. IV, bod 2 a.

Kritika sa ušla aj šéfredaktorovi mesačníka Bojovník

Niečo v tom zmysle, že nemá „prat“ naše prádlo“ verejne, že by sme o niektorých záležitostiach nemali tak otvorene písať, že nás čítajú aj vrcholní politici a že ak ich kritizujeme (poukázal na predstaviteľov blízkych strane Hlas SD), tak, že sa potom nemáme čudovať, že sa k nám správajú tak, ako sa správajú. Skrátka nesmieme verejne hovoriť, že MV SR pod vedením Hlas-u SD pridelo SZPB cca 6 eur na člena a OZ 3. odboja vyše 50 eur na člena.

O tomto sa nepatrí hovoriť? Možno, ak by to Hlas SD dával zo svojho. On však prezentuje, ako rozdeľuje štátne prostriedky!

A že sa nemáme na túto nepravosť ozvať? V tom sa zásadne s B. Ondrušom odlišujeme. Ja presadzujem Bojovník, ktorý bude nekompromisným bojovníkom s falzifikáciami, protifašistickou nevedomosťou, nepravosťou a aj nezaslúženým poklonkovaním sa politikom, ktorí si to nezaslúžia. Ani za ich postoje a ako ukazujú ich verejné vystúpenia ani za ich dejinné protifašistické (ne)vedomosti.

Viete, prečo si súčasný Bojovník môže dovoliť tento postoj? Pretože je v úplnom súlade so súčasným vedením SZPB a vedenie má istotu, že aj Bojovník je v protifašistickom súlade s ním. Kritiku B. Ondruša na Bojovník nepodporuje ani predseda Redakčnej rady vydavateľa Ján Dianiška.

Na záver prezradím, čo mediálno-komunikačné oddelenie SZPB dosiahlo? Po prvé, úplne sme zastavili pokles počtu predplatiteľov, ktorý dosiahol za minulého (aj B. Ondrušovho) vedenia za necelé tri roky vyše 600 predplatiteľov. Naši čitatelia nám tým dali najavo, že radšej čítajú náš a nie iný „diabetický“, čiže neslaný a nemastný Bojovník.

A, po druhé, keďže na prvom mieste sú vždy peniaze, tak prezradím, že ročné výdaje za redakčné práce (Bojovník, web SZPB i facebook) má súčasný mediálno-komunikačné oddelenie o cca 7 500 eur ročne nižšie, ako to bývalé, vedené aj B. Ondrušom a L. Kokavcovou.

Vladimír Mikunda

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

Martin Elekanič, člen ZO SZPB, Sobrance: – Čo ma zarmútilo/zneistilo? Snaha o likvidáciu košického pamätníka na námestí, posprayovanie Dargovského pamätníka a aj to, ako naše médiá idú na ruku zločineckému, poprevratovému režimu na Ukrajine. Potešila ma „Kníha pamjati“, ktorú ste prezentovali. Rovnako aj partizánska vatra v Michalovciach, ktorú, verím, že niekedy sa zúčastním.

Jozef Petráš, podpredseda ObIV SZPB Trnava: – Potešilo ma to, že sú stále medzi nami ľudia čo majú v hlave mozog. Média ich úplne nezblbli a vážia si tých, čo nás oslobodili spod fašizmu. Najviac ma teší, že Bojovník je skutočným bojovníkom a nie Denníkom N, alebo Sme- za šéfovania toho, čo si nevážia demokratické výsledky zjazdu a chcel by deštruovať zväz- to je to, čo ma zarmucuje a zneisťuje.

Anketová otázka č. 1/2026

Aké je vaše protifašisticky najsmelšie novoročné predsavzatie?

(Stručné odpovede prosíme poslať do 9. 1. 2026)

Anketová otázka č. 2/2026

Aký posun v medzinárodnej politike a v medzistátnych vzťahoch považujete za protifašistický najhodnotnejší? (Stručné odpovede posielajte do 6. 2. 2026)

Podakovanie od veľvyslanectva

Predsedovi SZPB Viliamovi Longauerovi bolo doručené podakovanie od Veľvyslanectva RF v SR za jeho účasť na slávnostnom otvorení hrobu sovietskeho partizána Michaila Averina v Dolanach po jeho renovácii.

„Ďakujeme za Vašu podporu a pozornosť, venovanú zachovaniu pamiatky histórie Druhej svetovej vojny, ako aj za plodnú spoluprácu s Veľvyslanectvom Ruskej federácie v Slovenskej republike,“ napísal vedúci vojnového a pamäťového oddelenia A. Baraškin. - R -

Tretí výbor Valného zhromaždenia OSN prijal rezolúciu o boji proti glorifikácii nacizmu

Za dokument hlasovalo 114 krajín, proti hlasovalo 52 krajín vrátane Ukrajiny, Spojených štátov, Spojeného kráľovstva, Kanady, Japonska, Francúzska a Nemecka. Dvanásť krajín sa zdržalo hlasovania. SR hlasovala proti.

(VZ OSN hlasovalo o rezolúcii v čase vyjdenia tohto čísla, správu o tom prinesieme v januárovom čísle.)

Výbor tiež zahrnul pozmeňujúci návrh od skupiny západných krajín, ktoré tvrdia, že Ruská federácia údajne ospravedlňuje implementáciu Spoločného vojenského akčného plánu (JMA) „falošnou zámenkou odstránenia neonacizmu“. Podporilo ho 63 krajín, zatiaľ čo 41 hlasovalo proti.

Rusko sa od pozmeňujúceho návrhu dištancovalo, USA hlasovali proti.

Uznesenie s názvom „Boj proti velebeniu nacizmu, neonacizmu a iných praktík, ktoré prispievajú k podnecovaniu súčasných foriem rasizmu, rasovej diskriminácie, xenofóbie a súvisiacej intolerancie“ pozostáva z vyše 70 bodov. - R -

Ludvík Svoboda: Hrdina, na ktorého sa nesmie zabudnúť

V utorok 25. novembra sme si pripomenuli 130. výročie narodenia veľkého československého hrdinu, armádneho generála a československého prezidenta Ludvíka Svobodu.

Jeho život je príbehom odvahy, obete a vytrvalosti. Po nemeckej okupácii ČSR a vzniku Protektorátu ČaM pridal sa k nelegálnej vojenskej odbojovej organizácii Obrana národa, ktorá zhromažďovala vojakov pripravených bojovať proti okupantom.

Po odchode do Poľska a následne do Sovietskeho zväzu sa stal kľúčovým veliteľom československých vojenských jednotiek v zahraničí. Ako veliteľ 1. čs. armádneho zboru v

ZSSR viedol svojich vojakov cez najťažšie boje – od bitky pri Sokolove až po krvavé boje v Duklianskom priesmyku.

Ludvík Svoboda bol po návrate domov oslavovaný ako

národný hrdina. Stal sa ministrom obrany a neskôr prezidentom, no nikdy nezabudol na tých, ktorí padli. Vedel, že ich obeta nesmie byť zabudnutá.

Podľa AM z 25. 11. 2025

Trestné oznámenie za poškodenie pamätníka

Do elektronickej pošty redakcie sme 1. decembra dostali preposlanú správu s podpisom „minv.sk“, ktorá adresátovi, čitateľom Bojovníka, oznamuje podanie trestného oznámenia na neznámeho páchatela „na základe článku a fotky“ v tomto znení.

„Podávam trestné oznámenie na neznámeho páchatela v Kosoríne za nápis „vivat Cintula“

na pomníku SNP, a to podľa Trestného zákona 300/2005 Z.z., §422d.

Ide o popieranie a schvaľovanie zločinov proti ľudskosti. Je trestné u toho „kto verejne popiera, schvaľuje, spochybňuje, hrubo zľahčuje alebo sa snaží ospravedlniť zločiny proti ľudskosti“.

Odosielateľom informácie o podaní by malo byť Okresné riaditeľstvo PZ v Žiari nad Hronom. - minv.sk -

Historik: Firmy, podporujúce Hitlera, by mali zaplatiť odškodné

Spoločnosti, ktoré podporovali režim Adolfa Hitlera, by mali zaplatiť odškodné obetiam politiky nacistického Nemecka, vyhlásil pred 80. výročím Norimberských procesov historik, spisovateľ a filmár Marcio Pitlyuk, kurátor Múzea holokaustu v São Paule.

„Myslím si, že by mali zapla-

tiť odškodné deťom a vnúčatám (obeti – pozn. red.),“ uviedol zdroj agentúry.

Pitlyuk pripomenul, že prakticky všetky nemecké spoločnosti v tých rokoch spolupracovali s nacistami a pomohli Hitlerovi dostať sa k moci, vrátane veľkých podnikov, ktoré existujú dodnes, ako napríklad Mercedes-Benz, BMW a Bosch.

Poznamenal tiež, že všetky zneužívali väzňov z koncentračných táborov na otrockú prácu a profitovali z okrádania Židov.

„To, čo Nemci urobili, sa nedá vykúpiť žiadnymi peniazmi. Spoločnosti veľmi zbohatli, pretože okradli Židov. Ich súčasná moc má korene v okrádaní Židov a využívaní otrockej práce,“ dodal Pitlyuk. - r -

Prezident SR je na zozname „Mirotvorec“

Podľa viacerých médií v kontroverznom ukrajinskom zozname „Mirotvorec“ sa nachádza aj meno prezidenta SR Petra Pellegriniho. Do databázy sa vraj dostal v sobotu 6. decembra.

Web režimu, ktorý sa dostal moci protištátnym prevratom, ho obviňuje z konania zameraného na podporu Ruska. - r -

Požehnané a láskyplné Vianoce i št' astný Nový rok 2026 Vám želá:

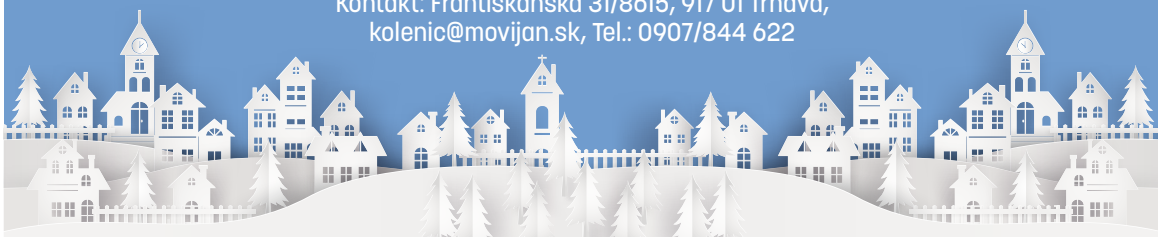
MOVIJAN

STAVEBNÁ SPOLOČNOSŤ

Spoločnosť sa zaoberá realizáciou stavieb aj ich rekonštrukciami.

Arboristikou, údržbou verejnej zelene a parkov.

Kontakt: Františkánska 31/8615, 917 01 Trnava,
kolenic@movijan.sk, Tel.: 0907/844 622

Čo píšu o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 2)

■ Putin: Nacistické zverstvá nemajú premlčaciu lehotu

Myšlienka bezprecedentného medzinárodného tribunálu patrila ZSSR. Západní spojenci chceli nacistických zločincov popraviť bez súdneho konania.

Napriek protestom sovietskej strany neboli Wehrmacht a úderné oddiely (SA) uznané za zločinecké organizácie.

„Medzi obeťami druhej svetovej vojny nie je jedna – fašizmus. Prežil máj 1945, ochorel, trpel, ale prežil,“ napísal neskôr sovietsky publicista Ilja Erenburg. Súčasné udalosti to potvrdzujú. „Nacistické zverstvá nemajú premlčaciu lehotu. Počas norimberských procesov dostali zodpovedajúce hodnotenie, na ktorom boli zhrnuté výsledky druhej svetovej vojny.“ Toto vyhlásenie predniesol ruský prezident Vladimir Putin počas Medzinárodného vedecko-praktického fóra „Bez premlčacej lehoty. Norimberg. 80 rokov“.

Podľa jeho názoru závery a rozhodnutia Norimberského tribunálu pomáhajú potláčať pokusy o skresľovanie faktov o vojne a jej dôsledkoch, ktoré sa v poslednej dobe objavujú čoraz častejšie.

AM z 20. 11. 2025, výňatok

■ Čo napísal Mussolini Hitlerovi o „Saturne“?

Z listu Duceho, napísaného hneď po tom, ako sa dozvedel o začatí ruskej operácie „Saturn“ 19. novembra 1942.

„Rusko nikdy nebude možné zničiť. Jeho obrana spočíva v jeho rozlohe. Jeho územie je také obrovské, že ho nie je možné ani dobyť, ani udržať. Ruská kapitola je uzavretá. Treba uzavrieť mier so Stalinom,“ napísal v liste Hitlerovi.

Ako keby videl do budúcnosti. O osem mesiacov neskôr, 25. júla 1943, došlo v Taliansku k štátnemu prevratu. Benito Mussolini bol zbavený moci a zatknutý.

AM z 19. 11. 2025, výňatok

■ Západ nechce hovoriť pravdu o nacistoch na Ukrajine

Vládnuca elita Západu nechce, aby ľudia v západných krajinách poznali pravdu o nacistoch na Ukrajine, povedal zakladateľ skupiny Pink Floyd Roger Waters.

Spomenul si na ukrajinskú priateľku menom Alina, s ktorou si dopisoval e-mailom. „V jednom zo svojich e-mailov mi napísala: ‚V jednej veci sa úplne mylíš. A ja som sa spýtal: ‚V čom?‘ Odovedala: ‚Na Ukrajine nie sú žiadni nacisti!‘“

„Pomyslel som si, aké je úžasné, že toto mladé 18-ročné dievča bolo tak úplne pohltené svojou vierou. Nikdy nepočula o Stepanovi Banderovi ani o práporoch Azov. Nevedela nič ani o histórii toho, čo sa dialo na Ukrajine počas druhej svetovej vojny. Nič! Takže verila, že ma kŕmia ruskou propagandou o tom, že v Kyjeve sú nacisti,“ povedal Waters.

Priznal, že mu je dievčaťa veľmi ľúto. „Toto je skutočný boj. Napríklad rozhovor, ktorý robíme – nikdy ho neuvidíte v Anglicku, Amerike ani nikde inde. Možno ho uvidíte, ak si ho vyhľadáte online. Ale budete ho musieť vyhľadať, budete musieť nájsť náš rozhovor, pretože oni – úrady, najvyšší predstavitelia – nechcú, aby ľudia tento rozhovor videli,“ podtrhol Waters. - r -

■ Ukrajinskosť a nacizmus – navždy spolu?

Za vzor ukrajinskej identity bola zvolená jej západoukrajinská verzia. Môže ukrajinská identita existovať bez nacizmu? Existujú všetky dôvody na to, aby sme na túto otázku odpovedali záporne. Keďže ukrajinskosť existuje preto, aby bola niečím odlišným od všeobecnej ruskej identity. A neoddeliteľnou súčasťou všeobecnej ruskej identity je antinacizmus, ukrajinskosť nemôže byť antinacistická ani na tej úrovni, na akej je antinacistická všeobecná ruská identita, ani na žiadnej inej úrovni vôbec. Pronacistické nálady sú vrodennou črtou ukrajinskosti, jej vnútornou podstatou, a bez jednej nie je druhá. Dôkazov je viac než dost. AM z 2. 11. 2025, výňatok

■ Stalin o podpaľáčoch vojny – akoby opisoval dnešnú Európu

Keď čítame tieto slová, ktoré Stalin vyslovil v marci 1939, napadajú nám všetky klamlivé tézy západnej propagandy, ktoré sme počuli v rokoch 2022:

- Rakety sa minú za týždeň.
- Ruská armáda utečie.
- Ruská ekonomika to nevydrží.

(Pokračovanie na str. 5)

Prapodivné rozhodnutie prokuratúry

Prečo v Bernolákove navrhujú premenovanie Clementisovej ulice? Lebo tento významný slovenský politik, účastník zahraničného protifašistického hnutia, nebojoval proti komunistickému režimu, ktorý ho dal popraviť. Takúto logiku ponúka mechanické chápanie novely zákona o obecnom zriadení prijatej v novembri 2020 za vlády Igora Matoviča.

Prokuratorka Okresnej prokuratúry Pezinok podala 7. apríla 2025 protest proti Všeobecne záväznému nariadeniu obce Bernolákovo č. 22/2023 o názvoch ulíc. Namietla, že pomenovanie Clementisova ulica je v rozpore s § 2b ods. 3 zákona o obecnom zriadení.

Popravený nebojoval proti režimu

Generálna prokuratúra si vyžiadala stanovisko Ústavu pamäti národa. Z jeho stanoviska vyplýva, že „Vladimír Clementis bol od roku 1948 do 1950 ministrom zahraničných vecí v období komunistického režimu, od roku 1949 bol členom Ústredného výboru KSČ. ÚPN konštatuje, že napriek tomu, že bol Clementis neskôr prenasledovaný, vyšetrovaný a popravený, nebolo preukázané, že by sa zapojil do odporu proti komunistickému režimu.“

Na základe týchto akože faktov odborníci z ÚPN vyhodnotili, že meno Vladimíra Clementisa nespĺňa zákonné podmienky na pomenovanie ulice. Preto je obec podľa zákona povinná protest prokuratorky rešpektovať a zabezpečiť nápravu.

Ako sa píše v stanovisku vedenia obce Bernolákovo: „Preto sme pripravili návrh na premenovanie ulice — nie z vlastnej iniciatívy, ale aby sme splnili zákonom uloženú povinnosť.“

Navrhujú teda ulicu pomenovať po významnom rodákovi z ich obce Júliusovi Binde- rovi, spoluautorovi viacerých veľkých vodohospodárskych projektov, vrátane Sústavy vodných diel Gabčíkovo. To nik nespochybňuje.

Nevedia, kto bol Clementis?

Mysliaci politik, advokát chudoby a vynikajúci publicista Vladimír Clementis bol jednou z najvýraznejších osobností slovenskej ľavicovej inteligencie v prvej polovici 20. storočia. Už od začiatku 30. rokov, aj ako poslanec Národného zhromaždenia, dôrazne vystupoval proti nástupu fašizmu v Európe a hrozbe rozbitia ČSR hitlerovským Nemeckom - a to na celoštátnej i medzinárodnej úrovni.

V marci 1939 emigroval a zapojil sa do západného protifašistického hnutia. Za kritiku uzavretia paktu Ribbentrop-Molotov ho vylúčili z KSČ,

čo mu tvrdí stalinovci nikdy neodpustili. Zastával významné funkcie v okruhu čs. exilovej vlády v Londýne. Po vojne sa stal na návrh prezidenta Edvarda Beneša štátnym tajomníkom ministerstva zahraničných vecí, podieľal sa na povojnových mierových rokovaníach vedúcich k založeniu OSN, pričom sa zastával národných záujmov Slovenska.

Vladimír Clementis.

Jednostranná pamäť národa

V marci 1948 sa síce Clementis (už ako člen KSČ) po tragickej smrti Jana Masaryka stal ministrom zahraničných vecí, no v roku 1950 ho na základe vykonštruovaných dôkazov obvinili z buržoázneho nacionalizmu, odvolali zo všetkých funkcií a neskôr zatkli (aj manželku Lídu). Po neľudskom vyšetrovaní ho na monster procese odsúdili na trest smrti a 3. decembra 1952 popravili. Bol teda obeťou nastupujúceho režimu.

Ústav pamäti národa tieto fakty pri zhodnotení osobnosti postihnutej politickou vraždou vôbec nezohľadnil. Iniciatívu prokuratorky z Pezinka považujem za účelovú, ideologickú nadprácu a mechanické rozhodnutie prokuratúry za nebezpečný precedens. Mnoho ulíc i námestí na Slovensku totiž nesie meno po doktorovi Clementisovi, hoci tento názov dostali pred osudným rokom 2020.

Ktovie, možno zase začne po-

hon na osadené pamätne tabule a pomníky venované výrazným osobnostiam našej národnej histórie, ktorých ťažisko politickej činnosti spočívalo v čase hospodárskych kríz pomoc a podpora tým najchudobnejším a počas druhej svetovej vojny účasť v protifašistickom hnutí. Neďávno v Bratislave zlikvidovali sochu Mareka Čulena s komentármi, akoby išlo o zločincea.

Alibistický postoj obce

Ale aj postoj vedenia obce Bernolákovo voči premenovaniu Clementisovej ulice sa dá pokladať za nadmieru opatrný a alibistický. Mohli požiadať o stanoviská uznávaných historikov, Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov aj o pomoc objektívnych médií.

Íroniou osudu je to, že spomínaná ulica v Bernolákove sa nazývala po Clementisovi už niekedy od prelomu 1970. a 1980. rokov. Občania, ktorí na nej bývajú, teda môžu mať v dokladoch uvedenú oficiálnu adresu „Clementisova ulica“ už štyri desaťročia! Lenže dnes na obecnom úrade nevedia nájsť príslušné uznesenie.

Pretože sa obec začala prudko rozrastať, najmä vďaka prestávaným Bratislavčanom, v roku 2023 urobili sumarizačné VZN, ktorým de facto staré pomenovania zrušili a oficiálne ustanovili nové, hoci s rovnakými názvami. To však prokuratúru vôbec nezaujíma. Ide o stret právnych názorov, no vedenie obce sa rozhodlo nebojovať... Podvolilo sa. Škoda.

Domáca úloha pre poslancov

A čo tak, keby páni poslanci NR SR v tejto súvislosti rozumne novelizovali zákon o obecnom zriadení? Vari by stačila jedna veta, že sa má pri posudzovaní zákazu pomenovania ulice po osobe, ktorá bola istý čas funkcionárom KSČ, zvažovať nielen jej „možný odpor proti komunistickému režimu“, ale aj to, či bola v rokoch 1948 až 1989 nespravodlivo perzekvovaná a odsúdená (niektorí aj na smrť).

Nejde len o Vladimíra Clementisa. Napríklad početná skupina účastníkov SNP, vrátane viacerých partizánskych veliteľov a dôstojníkov povstaleckej armády, bola najmä v 1950. rokoch či počas normalizácie prenasledovaná a až dodatočne, neraz už len posmrtné, rehabilitovaná. Pritom sa do protikomunistického odboja priamo nemuseli zapájať.

Martin Krno,
predseda ObľV SZPB v Bratislave

Čo píšú o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 4)

A tak ďalej. To je podnecovanie a podpaľovanie vojny, píše na svojom blogu ruský historik Nikolaj Starikov.

A toto povedal Stalin v Správe na XVIII. zjazde strany, 10. marca 1939:

„Vezmime si napríklad Japonsko. Je charakteristické, že pred začiatkom japonskej invázie do severnej Číny všetky vplyvné francúzske a anglické noviny hlasno kričali o slabosti Číny, o jej neschopnosti klásť odpor, o tom, že Japonsko by si so svojou armádou mohlo za dva-tri mesiace podmaniť Čínu. Európski a americkí politici na to začali čakať a situáciu pozorovať. A potom, keď Japonsko začalo vojenské operácie, ustúpili mu Šanghaj – srdce zahraničného kapitálu v Číne, ustúpili mu Kanton – centrum monopolného anglického vplyvu v južnej Číne, ustúpili mu Chaj-nan, nechali obklúčiť Hongkong. Nie je to tak, že to všetko veľmi pripomína povzbudenie agresora? Vraj, vstúpte ďalej do vojny a uvidíme.“

Alebo vezmime si napríklad Nemecko. Postúpili mu Rakúsko, napriek záväzku chrániť jeho nezávislosť, postúpili mu Sudetskú oblasť, nechali Československo napospas osudu, porušili všetky možné záväzky a potom začali v tlači hlasno klamať o „slabosti ruskej armády“, o „rozklade ruského letectva“, o „nepokojoch“ v Sovietskom zväze, tlačiac Nemcov ďalej na východ, sľubujúc im ľahkú korisť a hovoriac: len začnite vojnu s boľševikmi a potom už všetko pôjde dobre.

Treba uznať, že aj to je veľmi podobné podnecovanie, povzbudzovanie agresora...

AM z 31. 10. 2025

■ Zavládne už medzi Ruskom a Japonskom mier?

Japonská vláda sa bude naďalej usilovať o mierovú zmluvu s Ruskom napriek súčasným ťažkostiam vo vzťahoch medzi krajinami, uviedla nová premiérka Sanae Takaiči.

V prejave pred parlamentom uviedla, že „politikou japonskej vlády je vyriešiť otázku Severných území a uzavrieť mierovú zmluvu“. „Severné územia“ v Japonsku označujú južnú časť Kurilských ostrovov.

Podľa vz.ru z 24. 10. 2025

■ V čom bola výnimočnosť Holandska cez 2. sv. vojnu?

„Holandania držia svetový rekord, ktorý je spojený s našou... (minulosťou – pozn. red.). Je to jediný štát v západnej Európe, ktorý vydal 100-percent Židov gestapu. Všetkých! I Annu Frankovú...“

V Holandsku gestapo nepracovalo. Všetky zatknutia uskutočňovala polícia Holandska... A podľa zverstiev, ktoré páchali v Indonézii, prekonali aj Japoncov.“

Jakov Kedmi v tv relácii Večer s Vladimírom Solovjomov, 05.00 – 05.40 (<https://ok.ru/video/9885413149412>)

■ Ako sa Nemecko, Taliansko a Japonsko snažili zamaskovať svoje prípravy na útok na Rusko

S cieľom využiť Japonsko v boji proti západným veľmociam nemecká vláda „podporovala“ japonské expanzionistické ambície. 20. mája 1940 Ribbentrop oznámil Tokiu, že Nemecko „vôbec netrápi ďalší osud Holandskej Indie“. Tým dal najavo, že Nemecko nebude brániť Japonsku v ovládnutí bohatých prírodných zdrojov kolónií európskych štátov.

Keď 31. júla 1940 Hitler prijal rozhodnutie o príprave útoku proti ZSSR na jar nasledujúceho roka, Hitler chcel mať Japonsko za spojenca v tejto vojne.

V októbri 1938 napísal líder talianskych fašistov Benito Mussolini Hitlerovi: „Nemali by sme uzatvárať čisto obrannú alianciu... Musíme uzavrieť alianciu s cieľom prekresliť geografickú mapu sveta. Na to je potrebné stanoviť ciele a objekty dobytia.“ Ribbentrop, vysvetľujúc zameranie paktu troch veľmocí, povedal: „Táto palica bude mať dva konce – proti Rusku a proti Amerike.“

S cieľom dezorientovať sovietskú vládu ohľadom zámerov vytváraní koalície a ponechať si manévrovací priestor v japonsko-sovietskych vzťahoch, Tokio súhlasilo so zaradením článku 5 do paktu, podľa ktorého ustanovenia paktu „nemajú vplyv na politický status, ktorý v súčasnosti existuje medzi každou z troch zmluvných strán a Sovietskym Ruskom“.

Deň pred podpísaním paktu minister Matsuoka vysvetlil Tajnej rade: „Kým budujeme nový poriadok, nemôžeme si dovoliť, aby nás Sovietsky zväz vnímal ako svojich nepriateľov“.

(Pokračovanie na str. 11)

Účty skladám jedine sebe a vlastnému svedomiu

Jozef Leikert – známy spisovateľ literatúry faktu, básnik, historik, univerzitný profesor, predseda Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB sa koncom októbra dožil životného jubilea – sedemdesiatich rokov.

Pri tejto príležitosti prinášame s ním rozhovor, ktorý vyjaví jeho životné postoje a hodnoty.

Patrite k popredným autorom literatúry faktu a ste jediným, ktorému sa podarilo vynikajúco spracovať historické udalosti 17. novembra 1939, keď boli zatvorené české vysoké školy, na ktorých študovalo aj veľa Slovákov a 1 222 študentov bolo odvečených do koncentračného tábora Sachsenhausen. Ako ste sa dostali k tejto téme?

Ako mladý, začínajúci novinár v redakcii Smena, som sa rozhodol urobiť článok o udalostiach 17. novembra 1939. Nechcel som opisovať, čo už bolo napísané, chcel som priniesť čosi nové, tak som sa rozhodol navštíviť posledných žijúcich pamätníkov – bývalých študentov, ktorí boli zatvorení v koncentračnom tábore. Stretnutia s nimi boli veľmi emotívne, viacerí sa spočiatku nechceli vracieť do minulosti, boli sklamaní, že dovtedy nikoho nezaujímal ich trpký osud a bolestné zážitky. Mal som približne toľko rokov, ako oni, keď ich zatvorili. Presvedčil ich môj opravdivý záujem, prijali ma za svojho a dozvedel som sa podrobnosti, ktoré by som nikde inde nenašiel. Popritom som si v archívoch overoval, čo sa dalo. Tak vznikla moja prvá kniha, ktorá vyšla 17. novembra 1989. Postupne pribúdali ďalšie, v ktorých som študentskú tragédiu dopĺňal aj o činnosť bývalých študentov – vojakov v československej zahraničnej armáde. Kniha zvyčajne píšem metódou oral history, to znamená, že fakty získané v archívoch dopĺňam výpoveďami žijúcich aktérov udalostí, čo znásobuje ich vierohodnosť.

Udalostiam 17. novembra 1939 sa venujete takmer polstoročie. Postupne ste ich spracovali do ôsmich kníh, z ktorých väčšina bola preložená do češtiny a pred niekoľkými dňami vyšla rozsiahla kniha z tejto oblasti v Anglicku. Máte v pláne ďalej dopĺňať mozaiku tejto časti európskych dejín, dá sa ešte niečo nové objaviť?

Láka ma podrobne spracovať osobnosť študenta medicíny Jana Opletala, ktorý bol 28. októbra 1939 na výročie zakázanej Československej republiky smrteľne postrelený. Nemci kalkulovali, že počas poslednej rozlúčky s Opletalom vyprovokujú študentov k revolte, postačia im protinemecké heslá, aby mohli zakročiť a zatvoriť vysoké školy, o čo im išlo už od rozbitia Československa v marci 1939. Plánovali zlikvidovať budúcu českú a sčasti aj slovenskú inteligenciu, lebo na českých vysokých školách študovalo veľa Slovákov.

Viac rokov zbieram materiály o Janovi Opletalovi, zistil som, že jeho postrelenie nebolo náhodné, ale bol vopred vytipovaný. Objavil som jeho chorobopis, dokonca som sa stretol s chirurgom, ktorý ho ako začínajúci mladý lekár operoval. A mám aj ďalšie veľmi cenné dokumenty. Škoda by bola nové zistenia nespracovať a nezverejniť.

Tohto roku vám vyšla rozsiahla osemstostranová kniha Viliam Gérik – O milosť som sa nedoprosoval, v ktorej ste opisali dramatický osud slovenského parašutistu vycvičeného počas druhej svetovej vo Veľkej Británii. Gérikov životný príbeh

skončil dva roky po vojne, keď ho v Prahe na Pankráci popravili. Čo vás dovedlo k tomuto kontroverznému mladému mužovi, o ktorom sa trauje, že bol zradcom?

Viliam Gérik je pozoruhodná postava vojenskej histórie. Pochádzal z dnešného Palárikova a začiatkom druhej svetovej vojny sa ako 18-ročný rozhodol utiecť do vznikajúcej československej armády. Bojoval vo Francúzsku, neskôr sa presunul do Anglicka, kde absolvoval špeciálny výcvik vojakov na vysadenie v protektoráte. Bol výborný rádiotelegrafista, športovo zdatný, čím medzi ostatnými vynikal. Preto bol vybratý a zaradený do skupiny Zinc, vysadenej po známej skupine Anthropoid. Tú tvorili Jozef Gabčík a Jan Kubiš, ktorí spáchali atentát na zastupujúceho ríšskeho protektora Reinharda Heydricha.

Gérikova skupina mala od začiatku smolu, najskôr bola omylom vysadená v Gbeloch na Slovensku namiesto južnej Moravy. Potom aj prechod do Čiech dopadol zle, lebo veliteľ skupiny Oldřich Pechal zastrelil dvoch nemeckých financov a bola prezradená jeho totožnosť. Veliteľ skupinu rozpustil, lebo už nemohla plniť poslanie, ktoré dostala v Anglicku.

Viliam Gérik sa nevrátil na Slovensko, ale išiel do Prahy, kde chcel pomáhať ostatným parašutistom a odboju, hoci nikdy dovtedy v Čechách nebol a nevedel aké tam vládnu pomery. Nešťastnou náhodou sa dostal do rúk gestapa, pokúsil sa vrátiť do Anglicka, ale jeho zámer bol prezradený a dostal sa do väzenia v Terezíne a neskôr do koncentračného tábora v Dachau. Po oslobodení znovu nešiel hneď domov, ako ostatní väzni, ale v Prahe sa prihlásil na Ministerstve národnej obrany a priznal, že keď bol v rukách gestapa, niečo prezradil. Pričom ako radový vojak veľa toho nevedel. Súdili ho a v roku 1947 popravili.

Na knihu O milosť som sa nedoprosoval som pracoval niekoľko rokov a na základe archívneho výskumu a informácií od pamätníkov som Viliama Gérika aspoň ľudsky očistil, lebo podľa môjho názoru si trest smrti nezaslúžil.

Už sme spomenuli, že prednedávnom vám vyšla v Anglicku kniha Student Odyssey During World War Two, ktorá podrobne mapuje aj činnosť študentov bojujúcich počas druhej svetovej vojny v československej zahraničnej armáde. Zúčastnili ste sa 17. novembra tohto roku na jej prezentácii v Londýne, aká bola odozva na knihu?

Príjemne ma prekvapil veľký záujem

o knihu. Na prezentácii sa medzi ľuďmi dostalo deväťdesiat výťažkov knihy, ktoré som podpísal a viacerým záujemcom pridal aj pekné venovanie. Už počas môjho rozprávania som videl, ako prítomných zaujala história udalostí 17. novembra 1939 a nasledujúcich rokov, ktorú veľmi nepoznali. Teším sa, že sa z knihy dozvedia nové informácie nielen o zatvorení vysokých škôl v bývalom Československu a krutom živote vysokoškolákov v koncentračnom tábore, ale aj o českých a slovenských vysokoškolákoch, ktorí bojovali v Anglicku, Francúzsku, na Blízkom východe a v ďalších častiach sveta.

Málokto totiž vie aj to, že študenti, ktorí boli pred zatvorením vysokých škôl v posledných ročníkoch štúdia, doštudovali na anglických vysokých školách a promócie im urobila Oxfordská univerzita. Doslova raritou je, že dostali diplomy v tom čase neexistujúcej Univerzity Karlovej, Masarykovej univerzity a Univerzity Komenského, podľa toho, na ktorej vysokej škole pôvodne študovali. Pričom už neexistovalo ani Československo.

Nemci predtým, ako odvliekli študentov do koncentračného tábora, na výstrahu zastrelili deviatich mladých ľudí, medzi ktorými bol aj Slovák Marek Frauwirth z Tvrdošína. Aj o ňom ste napísali zaujímavú knihu...

Okrem knihy, ktorá vyšla v troch vydaniach, som zabezpečil aj inštalovanie dvoch pamätných tabúl Markovi Frauwirthovi, postavenie pamätníka, osadenie Kameňa zmiznutého (Stolpersteine), navrhol som ho na české štátne vyznamenanie, ktoré dostal od českého prezidenta republiky a presadil som, aby bola po ňom pomenovaná Obchodná akadémia v Banskej Bystrici.

Marek Frauwirth si tieto pocty právom zaslúži, veď začiatkom vojny zachránil vyše dvetisíc ľudí, ktorým na slovenskom konzuláte, kde brigádnicky pracoval, vydal falošné pasy. Vďaka nim mohli ohrození ľudia z protektorátu (bývalí vojaci, Židia, komunisti a ľavicovo orientovaní) utiecť do zahraničia.

Som rád, že som o ňom napísal knihu a ďalšími aktivitami nedal na neho zabudnúť. Dovtedy sa o ňom dohromady nič nevedelo.

Je o vás známe, že ako spisovateľ a historik ste nezávislý a nepodliehate žiadnym trendom. Platí to aj v osobnom živote?

Nikdy som nebol a nie som členom žiadnej strany ani hnutia. Azda preto sa aj pri písaní cítim slobodný. Nemusím sa nikomu spovedať, ani skladať účty. Jedine sebe a vlastnému svedomiu.

Dostali ste na Slovensku a v zahraničí niekoľko ocenení za bohatú literárnu tvorbu, veď vám vyšlo 85 kníh a z toho 39 v zahraničí. Spomeniem napríklad Cenu Karla Čapka, Cenu K. H. Máchu, Cenu Williama Setona-Watsona, Gold medal of Leo Tolstoy, Golden Europea, Cenu Trebbia. Pred niekoľkými dňami ste dostali Cenu Ladislava Novomeského, ale aj ocenenie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Za vernosť. Ako vnímate tieto pocty?

Všetky ocenenia si vážim, lebo viem, že som ich dostal za poctivú prácu. Nemám pocit, že by mi niekto dal cenu za nejaké iné zásluhy, ani si ma cenami nikto nekupoval. Preto mám z ocenení opravdivú radosť.

Vážim si aj nedávne ocenenie k životnému jubileu od SZPB. Viem, že je to ocenenie najmä za knihy s protifašistickou problematikou, ktoré som napísal s láskou a zanietím, v snahe poučiť, aby sa tragédie druhej svetovej vojny neopakovali.

Aj preto ste napísali poému Útek nádeje o mladých židovských chlapcoch, ktorí ušli v apríli 1944 z koncentračného tábora Auschwitz-Birkenau v poľskom Osvienčime? Kniha mala v máji tohto roku na Bratislavskom hrade veľkú prezentáciu.

Príbeh Alfréda Wetzlera a Rudolfa Vrba je známy a bol niekoľkokrát spracovaný historicky, literárne i filmovo. Nevznikla však básnická poéma. Na príbehu ma zaujala aj pomoc neznámeho človeka, ktorý utekajúcich našiel dorážaných ležať na svojom poli v Skalitom, po prekročení poľsko-slovenských hraníc.

Nevedeli, čo spraví, či ich udá, alebo sa ľahostajne otočí, alebo im pomôže. Zobral ich domov a tri dni sa o nich staral. Potom im pomohol dostať sa do Čadce a odtiaľ do Žiliny, kde spísali známu správu o zverstvách, ktoré sa diali v koncentračnom tábore. V Skalitom moji priatelia postavili Ondrejovi Čanecému pamätník a ja som pri tej príležitosti napísal poému, ktorá mala po odhalení pamätníka recitačnú premiéru v Kostole sv. Jána Krstiteľa v Skalitom a tohto roku vyšla v jednej knihe po slovensky, poľsky, česky a anglicky.

Ľudstvo akoby sa z tragédií v minulosti nepoučilo, stále vznikajú nové ohniská vojny a všade dokola je nepokoj. Ako vnímate súčasnú spoločenskú a politickú situáciu vo svete?

Rovnako, ako každý vnímavý človek mám pocit neistoty. Zároveň by som chcel prispieť k tomu, aby sme mali k sebe bližšie, neubližovali si, ale pomáhali si a nechceli veľa. Veď, ako som napísal v poéme Osmičky galaxie, do „truhly drevenej či zlatej, / sa veľa nezmestí“. V inej básnickej zbierke Rozliaty vietor som zase napísal: „Snívalo sa mi, / že sa všetky zbrane sveta / zmenili na hromady železa. // Postavili z nich mosty / a poľahky sme sa všade dostali.“ Kiežby sa jedného dňa sen básne stal skutočnosťou a mosty nás spojili...

Tento rok je pre vás literárne bohatý. Vyšla vám kniha o parašutistovi Viliamovi Gérikovi, kniha v Anglicku, kniha o maliarovi Vincentovi Hložníkovi, poéma o Alfrédovi Wetzlerovi, Rudolfovi Vrbovi a ich záchrancovi Ondrejovi Čanec-kom. Všetko náročné projekty. Doprajete si teraz oddych?

Verím, že v najbližšom čase si trochu odpočinem, aj keď neviem veľmi oddychovať či relaxovať. Čakajú ma však ďalšie rozpisované knihy o parašutistovi Jozefovi Gabčíkovi, spisovateľovi Ladislavovi Mňačkovi a druhý diel biografie maliara Vincenta Hložníka. A rád by som sa po dlhšom čase vrátil aj k poézii.

Životné jubileum väčšinou prináša so sebou rekapituláciu, akési zhodnotenie, ale aj nové výzvy. Čo by ste chceli nielen v tvorbe, ale i v živote ešte dosiahnuť, máte nejaké želanie?

Želám si, aby som bol zdravý a takisto moji blízki. Najmä si však želim, aby bol vo svete pokoj a mier. Ak sa splnia tieto želania, nech znejú akokoľvek klišéovito, budú mať aj ďalšie želania zmysel.

Zhovárala sa Tatiana Tretinová, snímka Ladislav Skrak

Ludovít Štúr vo výtvarnom umení

Klub výtvarných umelcov a teoretikov SZPB, ale aj Výtvarný odbor Matice slovenskej vo svojich iniciatívach neraz hlbšie načierali do pokrokových národných výtvarných tradícií. Platilo to o mnohých výstavách doma i v zahraničí v súvislosti s odkazom protifašistických tradícií, ale aj s cyrilo-metodským odkazom.

Nezabudli sme teda ani na Ľudovíta Štúra. Bolo z našej pozície viac dôvodov, prečo naň nemožno zabudnúť, ba ani ho neosláviť.

Výstavný celok Dielo, pocta a portrét – Ľudovít Štúr v slovenskom výtvarnom umení vznikol z iniciatívy viacerých žijúcich a nedávno zosnulých umelcov, pričom umenovedne komplexne subsumoval aj vývin v prezentovaní portréta a podoby Ľudovíta Štúra.

Z autorských iniciatív pripomeňme Tibora Bártfaya, Jozefa Baláza, Editu Ambrušovou, Ladislava Snopka, Jána Kulicha, Kláru Patakyovú, Mariána Polon-

ského, Stanislava Harangozá, Milana Medúzu, ba aj veľkomoravské a slovenské podnety z tvorby Mikuláša Klimčáka a Evy Trizuljakovej.

Do tohto rangu výtvarných iniciatív patria i portrétné autentické podoby Ľudovíta Štúra a Adely Ostrolúckej. Pribudol aj hodnotný portrét Františka Šestáka, známy z Pedagogickej encyklopédie Slovenska z osemdesiatych rokov 20. storočia, ale takisto svieži čerstvý portrét z tvorby Stanislava Harangozá.

Pripomeňme stvárnenie Ľudovíta Štúra na slovenských a československých bankovkách. Portrét Ľudovíta Štúra v známkovej tvorbe mal svoj česko-slovenský pôdorys – po oslobodení sa na známkach ocitli českí umelci ako Karel Svolinský, Max Švabinský, ale aj slovenskí Ernest Zmeták, Jozef Baláž, ktorým predchádzal štúrovský známkový portrét Ladislava Majerského z obdobia vojnovnej Slovenskej republiky.

Súčasný výstavný celok ponúka súborný obraz o podobách Ľudovíta Štúra

v reliéfnej a medailárskej tvorbe a tvorbe mincí Slovenska. Sú tu v kompletnej zostave Ľudovít Štúr od Jána Kulicha, Ľudmily Cvengrošovej, Ladislava Snopka, Mariána Polonského, Ladislavy Snopkovej, Štefana Novotného, Miroslava Rónaia, Patrika Kovačovského, Ivana Řeháka a iných. To všetko však zverejnila až výstava v Galérii Matice slovenskej, ktorej vernisáž sa konala 26. októbra 2025, v predvečer výročia.

Poctu Ľudovítovi Štúrovi vzdáva aj jeho štylizované a verné zobrazenie v portrétoch. Detailne je možné skúmať spojitosť medzi Štúrovou dochovanou reálnou podobou a dobovým vývinom protofotografických techník – dagerotypie a rovnako v danom období mimoriadne licencovanej kalotypie Williama Henryho Foxa Talbota. Ide aj o súvis dochovaných a nedochovaných fotografických predlôh, ktoré boli k dispozícii grafikom, autorom litografií – Anastasovi Jovanovičovi, Josefovi Vojtěchovi Hellichovi, Františkovi Kolářovi a iným.

Najmä portrétna tvorba národného umelca Ladislava Snopka sa priklonila k portrétnemu základu, ktorý zostal v reálnej fotografickej podobe Ľudovíta Štúra z viedenskej dagerotypie z marca 1849, kde na Štúrovi badať zrejme znaky útrap a brojenia proti neprávosti.

Na Štúrovom hrobe v Modre ideály a symbol rozlúčky znázorňuje alegorická dievčina s vetvou kvitnúcej jablone (alebo čerešne, pokiaľ ide o varianty symbolu) od národného umelca Jozefa Kostku.

Ľudovít Štúr vo výtvarnom umení, to je však aj to nedávne a nové. Žiaľ, už nás opustili obidvaja tvorcovia podôb Ľudovíta Štúra na československých a slovenských bankovkách nedávnych čias – Albin Brunovský a Jozef Bubán.

Povstalo však aj ďalšie, a to nové. Pripomeňme Katarínu Vavrovú a jej ilustráciu-obálku knihy štúrovskej antológie. Pribudli aj portréty – na ďalších a ďalších pamätných minciach a medailách.

Ľudovít Štúr je už od roku 2015 i na 10 eurovej zberateľskej minci z Kremnice autora Štefana Novotného. Ten finančný rozmer podnetu však nadobudol aj ďalšie mimoriadne hodnoty.

V maliarskom portréte vyjadril Štúrove podoby Ladislav Kamenický – nie ako minister, ale ako talentovaný autor. Stalo sa tak povedľa ďalších iniciatív, tentoraz z matičiarskeho prostredia – v portrétoch Martiny Kvašňovskej a Silvie Petrovej.

Vznikajú komiksy a hry pre deti, ktoré nesú štúrovský vizuál. Vznikajú učebnice a odborné kompendiá. Podoby Ľudovíta Štúra sa v značnej miere profesionalizovali, ale, našťastie, hádam im nikdy nebude chýbať invenčnosť, ba ani romantizmus a láskavosť tvorby. A najmä výtvarné kvality.

Ladislav Skrak,
predseda Klubu výtvarných umelcov
a teoretikov a kurátor výstavy

Ľudovít Štúr – Dielo, pocta a portrét, 2

Dňa 27. októbra 2025 slávnostne otvárali v Galérii Matice slovenskej v jej bratislavskom sídle výstavu, ktorá po desiatich rokoch nadviazala na výstavný celok, ktorý v roku 2015 navštívil Prievidzu, Banskú Bystricu, Košice, Bratislavu i Martin.

Výstavu usporiadali Ministerstvo kultúry SR, Matica slovenská (jej Výtvarný a Kulturologicko-filozofický odbor), Slovenský zväz protifašistických bojovníkov a Klub výtvarných umelcov a teoretikov.

Vernisáže sa zúčastnili predseda Matice slovenskej Marián Gešper a predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Viliam Longauer a tentoraz aj minister financií SR Ladislav Kamenický, ktorý sa vo svojom slávnostnom príhovore o. i. venoval a odovzdal riaditeľovi Historického múzea SNM Petrovi Bartovi svoje maliarske dielo – portrét Ľudovíta Štúra.

Na pôde výstavy a pri príležitosti sedemdesiatin, prevzal si svoje ocenenie, Cenu Ladislava Novomeského, Jozef Leikert, ktorú mu odovzdal predseda Spoločnosti Ladislava Novomeského Lukáš Perný.

Výstava pozoruhodných originálov výtvarných diel, vzácných bibliofilii, medailí, mincí, ilustrácií, umenovednej a krásnej literatúry, ktoré sú venované a znamenajú aj poctu významnej historickej a národnej osobnosti, v Galérii Matice slovenskej v Bratislave potrvá do 31. decembra 2025.

Ladislav Skrak, kurátor výstavy a predseda
Výtvarného odboru Matice slovenskej

Staviame most do budúcnosti

Nebol by som rád, keby moje slová vyzneli pateticky, ale domnievam sa, že Ľudovít Štúr je pre nás Slovákov mostom. Mostom, ktorým náš národ prešiel z minulosti do prítomnosti – ani nie z takej dávnej minulosti, ak zoberieme do úvahy, že spisovná slovenčina bola uzákonená pred necelými dvesto rokmi.

Ľudovít Štúr je hodný obdivu pre silu ducha, vôle a presvedčenia o správnosti nastúpenej cesty, svojho dejinného poslania. Bol osobnosťou, ktorú charakterizujú činy, ako jeho svedectvo a zároveň svedectvo doby.

Štúr zažil ľudské trápenie, pochybnosti, neistotu, hľadanie východiska z rozporuplnej existencie, ale jeho prednosťou bolo, že mal odvahu, vytrvalosť, sebazaprenie všeličo zmeniť. A čím mal väčšiu vieru v krajinu budúcnosť svojho národa, v ľudskosť a spravodlivosť, tým nástojčivejšie bolo jeho volanie po ľudskom porozumení. Po stavaní pevného mosta pre človeka k človeku.

Verím, že takýto most staviame aj dnes, aby sme ním mohli my a naše deti prejsť do

budúcnosti. Verím, že sa budeme aj naďalej dorozumievať „Štúrovým“ jazykom, ale predovšetkým úprimnými srdcami. Slováci boli vždy nepoddajní, hoci boli akokoľvek utláčaní, ale aj po namáhavej ceste kráčali hrdo, aj keď často s vypätím všetkých síl. Nepriazeň či vnútorné rozpory boli pre nich výzvou na zmenu k lepšiemu.

Jedným z pilierov spoločného mosta je aj výtvarné umenie tvorené srdcom a láskou, ktoré prežilo a prežije storočia. Lebo aj umenie, v súlade so Štúrovými úvahami, intelektuálne a mravne formuje vnútorné slobodného človeka – rozhladenú a sebavedomú osobnosť, tak prepotrebnú do dnešného „zložitého“ sveta. Preto vítam iniciatívu zorganizovať výstavu k 210. výročiu narodenia Ľudovíta Štúra. Vystavené diela vnímam v intenciách Štúrovej myšlienky, že sme povinní poznávať ducha slovenského v našom umení, lebo, keď toto poznáme, poznáme samých seba.

Jozef Leikert, predseda Klubu umelcov,
spisovateľ a historik pri ÚR SZPB

Aj malé chyby môžu zma

Na snímke delegácia OblV SZPB Bratislava, vedená tajomníčkou Katarínou Frišovou. Vľavo od nej sedí vojnový veterán plk. Branislav Tvarožek a vpravo stojí prezident SR Peter Pellegrini.

Aj vojna sa plánuje!

Pri príležitosti 107. výročia ukončenia 1. sv. vojny sa na cintoríne padlých v Bratislave Kopčanoch konala pietna spomienka.

Zúčastnili sa jej prezident SR Peter Pellegrini, predseda NR SR Richard Raši, podpredseda vlády a minister obrany SR Robert Kaliňák a ďalší hostia. Bola medzi nimi aj delegácia Ústredia SZPB na čele s predsedom SZPB Viliamom Longauerom a bratislavskej oblastnej organizácie SZPB.

Všetci traja rečníci, P. Pellegrini, R. Raši a R. Kaliňák, odsúdili vojnu ako neľudské konanie, no nikto nenaznačil skutočný dôvod prečo prvá svetová a aj ďalšie vojny vznikli a vznikajú. Jeden z rečníkov povedal len, že to bolo „zrazu“.

My v SZPB však vieme, že „zrazu“ to nikdy nebolo! Že vždy to bolo, je a aj bude pokračovaním politiky vládnucich síl. Teda, že aj vojna je plánovaná!

Vladimír Mikunda

DVV vo Velkrope 2025

Už sa stáva tradíciou, že na Slovensku sa stále viac „oslavuje“ Deň vojnových veteránov – podpísanie prímeria v 1. sv. vojne, 11. novembra 1918.

Takou tradíciou sa stáva aj pietne spomienkové stretnutie na najväčšom prvovojnovom cintoríne v obci Veľkrop v stropkovskom okrese.

Pre polohu cintorína v kopcovitom a blatistom teréne sa donedávna zúčastňovali stretnutia väčšinou obyvatelia obce, pravoslávni veriaci a kňazi, členovia a sympatizanti Klubu vojenskej histórie Beskydy a členovia SZPB zo Stropkova, Brusnice, Gíraltoviec a Kolboviec.

No tohto roku prišli okrem obyvateľov Veľkropa a členov SZPB zo Stropkova aj činitelia štátnej správy a samosprávy vedení podpredsedom NR SR Martinom Dubéci, príslušníci MV SR spolu s hudbou MV, príslušníci OS SR a zástupcovia ambasád Poľska a Maďarska. Dokonca to stihla aj poslankyňa, ktorá bola prítomná hanlivého písania na chodník v Poprade.

Ťažký terén nedovoľoval vývoz ani terénnymi autami, iba jedno vozidlo dopravilo autora a nástroje hudby na kopec, ináč museli všetci „pochtivo“ vyšliapať pešo.

Samotný pietny akt začal o 11.11 hod. položením vencov, štátnou hymnou a panychídou za tu pochovaných vojakov. S príhovormi vystúpili Martin Dubéci, zástupca Poľskej ambasády, Martin Drobňák z KVH Beskydy a starosta obce Veľkrop Marián Prokopič. V príhovorochoch svorne potvrdili nezmyselnosť vojen, množstvo obetí tak vojenských ako aj civilných a ťažký život vojakov v zákopoch i v boji.

Na cintoríne vo Veľkrope je pochovaných vyše 8 800 vojakov, Rusov, Maďarov a Uhrov, ako aj Nemcov. Po skončení pietnej spomienky a spoločnej fotografii si účastníci podujatia, pred strastiplným zostupom v sychravom počasi, pochutili na horúcom čaji a gulášoch z diviny, ktorý perfektne uvarili členovia miestneho poľovníckeho združenia. Povinnosti však nepočakajú a bolo sa treba rozlúčiť s tým, že my, ktorí si pripomínáme aj začiatok 1. sv. vojny v júli a ostatní aspoň v novembri sa na pietnom mieste stretneme zase.

Text - JN -, foto Jozef Kušnír

81. výročie oslobodenia Stropkova

28. novembra 2025 si obyvatelia Stropkova pripomenuli už 81. výročie oslobodenia mesta od fašizmu. Stropkov bol oslobodený vojakmi 3. samostatnej brigády 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, ktorej velil jeho neskorší veliteľ generál Klapálek.

Do mesta ako prvá vstúpila prieskumná jednotka vedená vtedajším podporučíkom Vladimírom Jaroslavom Sisrom, rodákom zo záporožskej obce Čechohrad. Pri 80. výročí oslobodenia mesta bolo 28. 11. 2024 por. Sisrovi udelené Čestné občianstvo mesta Stropkov in memoriam a bola mu osadená pamätná tabuľa.

Stropkov bol oslobodený v rámci tzv. Ondavskej operácie, počas ktorej osloboditeľské vojská postúpili po mesačnej stagnácii až po rieku Ondavu, na ktorej mali Nemci vopred vybudovanú obrannú líniu. Na nej znovu vojská „stáli“ až do januára 1945, kedy sa so začiatkom Wisliansko-oderskej operácie prebojovali až do oblasti Liptovského Mikuláša a Veľkej Fatry.

Aj keď sa o Stropkov intenzívne nebojovalo, mesto bolo v podstate bez obyvateľov, ktorí boli

na príkaz nemeckej brannej moci evakuovaní, predsa len bolo sprievodnými bojovými operáciami, najmä bombardovaním, značne poškodené. Popisuje to gen. Klapálek v knihe „Ozveny bojov“, aj v knihe o Klapálkovi „Muž, ktorý velel mužom“.

Od 80. výročia oslobodenia mesta bola zavedená pekná tradícia, že popri zástupcoch mesta, okresného úradu a ZO SZPB kpt. A. Weinholda kladú k pamätníku

- JN -, foto Vlado Ivanko

Odhalenie pamätnej tabule v Šelpiciach

Do Šelpíc sa z frontov 1. svetovej vojny nevrátili mnohí naši rodáci. Pred školou stál dlhé roky pomník s menami padlých, ktorý bol slávnostne odhalený v roku 1928. Zub času však nahlodil pietne miesto. Pomník s pamätnou tabuľou premiestnili pred obecný úrad. Bola potrebná revitalizácia tabule. Návrh obnovy predložili členovia SZPB v obci.

Finančnú dotáciu na obnovenie pamiatky poskytol Trnavský samosprávny kraj. Veľká vďaka patrí predsedovi župy Jozefovi Viskupičovi.

17. novembra 2025 pri pomníku padlých privítal starosta Vladimír Lutišan podpredsedu TTSK Rastislava Mráza, plukovníka Jozefa Palubu, ordinára pre rezort ministerstva vnútra, miestneho farára Františka Mrkvu a občanov Šelpíc.

Po rokoch Šelpičania znova odhalili pamätnú tabuľu. Napriek sychravému počasiu vládla na pietnom akte dôstojná atmosféra. Umocnili ju svojimi príhovormi aj hostia.

V Poltári sú tieto oslavy vždy úprimné

Vičie maky symbolicky rozkvitli pri príležitosti ukončenia 1. sv. vojny a Dňa vojnových veteránov v Poltári. Aj tu organizátori dodržali tradíciu a pietu približne s dvesto prítomnými začali 11. novembra o 11. hodine.

spoločný veniec aj študenti stropkovských škôl.

Aj keď v príhovore k účastníkom spomienkového stretnutia primátor mesta vcelku objektívne zhodnotil priebeh oslobodenia, neodpustil si invetivy na „minulý režim“, pretože jeho babka, ako manželka prvej obete banderovcov v ČSR nedostala nijaké odškodnenie, pritom zabudol „odsúdiť“ nemeckých nacistov i ukrajinských banderovcov, ako hlavných pôvodcov tragédie. To veľmi neprispieva k objektivizácii vedomostí mladej generácie o protifašistickom odboji a o hrôzostrašnej podstate fašizmu.

Tabuľu odhalil a posvätil dôstojný pán Jozef Paluba. Štrnásť mien občanov Šelpíc zažiarilo na čiernej žulovej doske. Bude navždy pripomínať ľudí, ktorým život vzala 1. svetová vojna.

Organizátori veria, že slávnostné podujatie posilní našu vzájomnú ľudskú, občiansku i národnú spolupatričnosť a znovu odhalená pamätná tabuľa prispeje k zachovaniu historickej pamäti. Mier je to najdôležitejšie, čo ľudstvo dnes potrebuje.

Jarmila Valovičová,
predsedníčka ZO SZPB Šelpice

Účastníkmi boli predstavitelia mesta, mestských inštitúcií, BBSK, politických strán, evanjelickej cirkvi a. v., lučeneckej oblastnej organizácie SZPB, riaditeľia a učiteľia ZŠ so svojimi žiakmi.

Na úvod zazneli salvy a hymny ČSR a SR, po nich sa kladli kvety a vence k Pamätníku padlých 1. a 2. sv. vojny. Moderátorka podujatia Ľ. Šalková v úvodnom slove pripomenula aj 107. výročie vzniku ČSR.

Hlavný prejav mal zástupca primátora Pavel Gavalec a po ňom prehovoril predseda miestnej ZO SZPB Ján Iždinský, ktorý pripomenul, že Veľká vojna spôsobila smrť 46-tim Poltárčanom.

Mária Švikruhá, foto Štefan Repka

Spomienka na Ľ. Kukorelliho

V parku Ľudovíta Kukorelliho v Bratislave, 24. 11. 2025 pri príležitosti 81. výročia tragickej smrti brigádneho generála in memoriam Ľudovíta Kukorelliho - náčelníka štábu partizánskej brigády Čapajev, ktorá v tento deň pred 81 rokmi prera- zila nemecké obklúbenie a spojila sa s postupujúcou Červenou armádou, spoločne vzdali hold jeho pamiatke zástupca sta- rostu MČ Bratislava - Ružinov Martin Patoprstý, starosta MČ Bratislava - Nové Mesto Matúš Čupka, členovia ružinovskej ZO SZPB a ZO SZPB Dr. Gustáva Husáka z Petržalky. Žiaľ, za Ob- lastný výbor SZPB Bratislave sa tento rok z objektívnych ro- dinných dôvodov, čo sme si osobne overili, nezúčastnil nikto.

O dôstojné pripomenutie si pa- miatky Ľ. Kukorelliho, význam- ného odbojára a organizátora partizánskeho odboja na území Slovenska, organizátora bojovej činnosti povstaleckých bojov- níkov v neľútostnom boji s ne- meckými okupantmi, sa zaslúžili Martin Patoprstý a Matúš Čup- ka. V príhovoroch pripomenuli aj nedávno zosnulú príslušníčku brigády Čapajev Annu Bergero- vú, priamu pamätníčku odboja, ktorá sa pravidelne zúčastňovala

spomienkového podujatia na Ľ. Kukorelliho a vyrozprávaním osobných skúseností približovala hrdinskú bojovú cestu Kukorelli-

ho, ktorý mal hlavnú organizačnú zásluhu na vytvorení početného zväzku partizánskych oddielov, ktorý viedol mimo povstaleckého územia najväčšiu bojovú aktivitu a nemeckým okupantom znepri- jemňoval život v oblasti Slan- ských vrchov a Ondavskej vr- choviny až do rána 24. novembra 1944, keď sa po štyroch dňoch bojov predrali na sovietsku stra- nu frontu. Ľudovít Kukorelli pa- dol tesne pred cieľom.

„Česť a sláva Kukorellimu a všetkým hrdinom SNP“, zvolal na záver M. Patoprstý.

Vladimír Dobrovíč

Úcta osloboditeľom

Členovia ZO SZPB Nitra-kraj sme sa koncom mesiaca október zúčastnili štvordňového náučno-poznávacieho výletu na východné Slovensko.

Navštívili sme Levoču, Humenné, Medzilaborce, Svidník, Stakčín, Haburu, Runinu a Ruské Sedlo. Teda miesta, ktoré sú historicky spojené s udalosťami 2. sv. vojny. Pamätníky, ktoré sú tu vy- budované na večnú pamiatku tých, ktorí nás oslo- bodzovali od fašizmu a nacizmu, sú toho dôkazom.

Lišov má nový pamätník

V malebnej obci Lišov, ležia- cej v okrese Krupina, sme sa zo ZO SZPB Nitra-kraj a KVH Vráble zúčastnili slávnost- ného aktu odhalenia nového pamätníka venovaného vojakom Červenej armády, ktorí položili svoje životy po- čas jej oslobodzovania v de- cembri 1944.

Za účasti zástupcov veľvy- slanectiev RF, Kazachstanu, Azerbajdžanu, primátora mesta Krupina Radoslava Vazana, sta-

rostu obce Lišov Mariána Škol- níka, predsedu ZO SZPB Lišov, miestnych poslancov a obyva- ťov obce, prišli aj starostovia z okolitých obcí, motorkári a čle-

novia ZO SZPB Nitra a KVH Vráble, ktorí držali čestnú stráž pri pamätníku, na ktorom sa nachádzajú mená 25 červenoar- mejcov.

Slavomír Fijalka

Posilnila nás mladá športová osobnosť

Na 2. november zvolala ZO SZPB armádneho generála Ľudvíka Svobodu spomienkové zhromaždenie pri pamätníku vraždy na- šich rodákov maďarskými fašistami 4. 11. 1944.

Napriek sychravému počasiu sa niekoľko členov ZO SZPB a obča- nov obce akcie zúčastnilo a vypoču- lo si príhovor čestného predsedu ZO SZPB Jozefa Pupalu. Krátku mod- litbu predniesol novozvolený pred- seda ZO SZPB Marián Bodolló.

Podakoval sa prítomným za účasť a potom sme sa spoločne poklonili pamiatke 15-tich obetí tejto genocí- dy, z ktorých prežili koncentračný tábor Flossenburg len dvaja. Jeden z nich po dvoch mesiacoch na ná- sledky mučenia zomrel. Všetky útra- py prežil len Emil Matušíak. Podľa jeho slov mal šťastie že jeho „vitali- te“ neodolala ich dozorkyňa a práve tá sa pričiniť o jeho záchranu.

Iróniou osudu bolo, že rodákov nám odviekli do koncentračného tábora 10 dní pred oslobodením obce vojakmi Červenej a Rumun- skej kráľovskej armády. Pri oslo- bodzovaní Hodejova (v tom čase Čierny Potok patrila pod obec Ho- dejov) padli traja červenoarmejci a jeden rumunský vojak.

Česť pamiatke všetkých našich osloboditeľov alebo, ako podotkol vo svojej krátkej modlitbe evanjel- ický farár, obetiam všetkých vo-

jen. Žiaľ, aj súčasnej bratovražed- nej na Ukrajine!

Poznámka autora: Zrejme pra- cujeme dobre, keď sa nám do ZO SZPB hlásia aj mladí ľudia. Posilniť sa nás rozhodol aj čerstvý majster v bojovom umení Qwan Ki Do Lukáš Kurek, ktorého starý otec bojoval ku konci vojny v zbere Červenej armá- dy pri oslobodzovaní Liptova. - JP

Lukáš Kurek si prevzal diplom na majstrovstvách sveta v kategórii Qwan Ki Do v Japonsku v novembri 2025.

Beseda Pravdivá história

V pondelok 1. decembra sa v priestoroch Gymnázia Topoľčany ko- nala beseda s názvom Pravdivá história, ktorú zrealizovala ZO SZPB Topoľčany pod vedením predsedníčky Eleny Novotnej v spolupráci s Tribečským osvetovým strediskom a s Gymnáziom Topoľčany.

V úvode besedy predsedníč- ka ZO SZPB Topoľčany Ele- na Novotná privítala hostí a predstavila plk. v. v. Vladimíra Strmeňa, vojnového veterána, jedného z posledných žijúcich priamych účastníkov SNP.

Plukovník Strmeň je drži- teľom vojenských a civilných vyznamenaní. Chodí medzi

mladých ľudí, aby rozprával o hrôzach 2. sv. vojny. Beseda Pravdivá história bola o jeho osobnom príbehu počas 2. sv. vojny.

Vladimír Strmeň je pre nás hlbokou inšpiráciou a silnou pripomienkou hodnôt a hrdinstva všetkých, ktorí sa nebáli postaviť tvárou v tvár fašiz- mu a nacizmu aj za cenu vlastného života. Beseda bola doplnená infor- máciami o najdôležitejších momentoch SNP, ktoré sa zapísali veľkými písmenami do novodobej slovenskej histórie.

Besedu uvádzali plk. v. v. Pavel Marko a Bibiana Veselovská z Únie vojnových veteránov SR.

- EN

Historik: Nedalo sa pochytať všetkých nacistov

Úloha zajať a postaviť pred súd všetkých nacistických vojnových zločincov, ktorí sa objavili po druhej svetovej vojne, bola od začiatku nemožná. Dnes je však možné považovať tento proces za ukončený kvôli prirodzeným dôsledkom času.

Efraim Zuroff, renomovaný americko-izraelský historik, ktorý venoval desaťročia „honbe na nacistov“, sa s týmto názorom podelil s RIA Novosti v predvečer 80. výročia Norimberských procesov. Polovicu zo svojich 77 rokov venoval pátraniu po vojnových zločincoch – Nemcoch, Litovčanoch, Ukrajincoch a Chorvátach – ktorí sa zapojili do holokaustu a stále sa skrývajú pred spravodlivosťou po celom svete.

Od konca 1970-tych rokov pracoval a viedol jeruzalemskú pobočku Centra Simona Wiesenthala, pomenovaného po slávnom lovcovi nacistov. „Práca na postavení všetkých zločincov holokaustu a druhej svetovej vojny pred súd sa nikdy

nemohla úplne dokončiť. Inými slovami, bolo absolútne nemožné ich všetkých chytiť a potrestať.

Nebola to otázka ľudskej vôle, pretože rozsah zločinov počas tejto vojny je úplne mimo všetkého rozumu. Dobrí ľudia chceli, aby boli všetci zlí ľudia potrestaní. Ale keď sú milióny zlých ľudí, postaviť ich všetkých pred súd je jednoducho nemožné,“ povedal Zuroff.

V komentári k prípadu ukrajinského nacionalistu Jaroslava Hunka, ktorý je stále nažive a pred niekoľkými rokmi ho v kanadskom parlamente privítali postojáčky, Zuroff poznamenal, že tento nacistický kolaborant nebol „vysokopostaveným dôstojníkom“ a nebol dôležitý. „V tomto

Jedno zo zasadnutí Medzinárodného vojenského tribunálu.

prípade je dôležitá len hlúposť kanadských úradov, ktoré si nikdy neuvedomili, že sú na nesprávnej strane dejín,“ zdôraznil.

Zuroff uviedol, že snahy o postavenie nacistických zločincov pred súd sa zastavili, pretože takmer všetci z nich sú teraz mŕtvi z prirodzených príčin.

Súčasná etapa lovu zločincov

Podľa „lovca nacistov“ táto misia sa pre neho ešte neskončila, pretože jej ďalšou fázou je boj proti skresľovaniu holokaustu a histórie. „Skresľovanie holokaustu je oveľa horšie a nebezpečnejšie ako jeho popieranie.

Na Západe určujú politický tón vnuci nacistov

Sú to vnúťatá tých, ktorí bojovali bok po boku s nacistami v rámci Wehrmachtu, Waffen-SS a iných nacistických polovojenských štruktúr, vyhlásil historik a politológ Oleg Kuznecov.

„Dnes udávajú politický tón v krajinách západnej Európy a v postsovietskom priestore vnúťatá tých ľudí, ktorí bojovali bok po boku s nacistami ako súčasť Wehrmachtu, Waffen-SS a iných polovojenských štruktúr. Pričom vôbec to neprekvapuje: rodičia dnešných politikov, pamätajúc na svoje polovyladované povojnové detstvo, robili kariéru, podnikali, zarábali peniaze, aby svojim deťom poskytli dobré vzdelanie. Preto sa výchovou vnukov zaoberali práve dedovia a babičky, ktorí sa pošpinili kolaboráciou s nacistami, no cez svojich vnukov sa snažia realizovať sen o vlastnej nadvláde v krajine predkov, čo teraz vidíme takmer všade,“ povedal historik.

Podľa Kuznecova je každý druhý prezident súčasných pobaltských krajín americkým alebo kanadským milionárom „s dedom z Waffen-SS“. „Mať nacistického starého otca sa pre európskych politikov stalo dokonca módnym; dnes sa dá z toho vytĺcť politická kariéra, čo pred štvrtstoročím v zásade nebolo možné.“

Olaf Scholz a Annalena Baerbocková to dokázali na vlastnom príklade. Dokonca aj samotná myšlienka

Európskej únie bez Veľkej Británie je neodmysliteľne nacistická.

Na politickej mape Európy (s výnimkou Grécka a Srbska) niet ani jedného štátu, v ktorom by nevělebili Hitlera, v Taliansku Mussoliniho, v Španielsku Franca, v Portugalsku Salazara, v Nórsku Quislinga, na Slovensku Tisa, vo Francúzsku Pétaina a Weiganda, v Maďarsku Horthyho a Szálasiocov, v Rumunsku Antonescu, v Chorvátsku Paveliča – všetci hajlovali Hitlerovi. A ten, kto nehajloval alebo hajloval ledabolo, ako bulharský cár Boris III., ten po stretnutí s Hitlerom zomieral. No a po ňom sa hneď našiel ten, kto bol ochotný hajlovať s osobitým zápalom.

Veď aj súčasný systém hospodárskej spolupráce a priemyselnej špecializácie európskych krajín sa vyvinul počas Tretej ríše,“ zdôraznil historik a dodal, že „vnútorné vedomie vlastnej menejcennosti“ je medzi západnými elitami kompenzované extrémnou a agresívnou formou nacionalizmu – nacizmom.

„Navyše, na rozdiel od Hitlerovho nacizmu, ktorý bol založený na kulte vojaka Tretej ríše, je jeho súčasná verzia založená na kulte kolektívneho Európana. Čo má svoj vlastný význam: keď Dán, Estónc, Fín a dokonca Francúz hovoria o svojej národnej veľkosti, ostatní sa

mu smejú do tváre a krúčia si prstom po čele, pretože každý dokonale chápe, že sám je nula.

Vtedy na pomoc prichádza idea Európana, ktorú vymyslel Joseph Paul Goebbels v roku 1943, keď sa ukázalo, že hitlerovské Nemecko už nemá dostatok vlastnej potravy pre delá a preto by aj ostatné európske národy mali začať umierať za Führera, no nie spolu s Nemcami, ale namiesto Nemcov! Práve vtedy sa začal rozkvet Waffen-SS, ktorého pachuť dodnes cítime, dodal Kuznecov.

V Tretej ríši bolo podľa neho vytvorených asi dvadsať zväzkov Waffen-SS a do päťdesiat ochranných práporov, v ktorých slúžili ľudia zo západnej Ukrajiny a ukrajinské obyvateľstvo Moldavska a Rumunska. „Nazývali sa rôzne - banderovci, vlasovci, lesní bratia, ale podstata všetkých bola rovnaká - všetci boli zradcovia, ktorí bojovali proti svojim krajanom a susedom za pochybné právo nazývať sa vojakmi Tretej ríše.

Boli to oni, čo tvorili základnú masu príslušníkov neslávne známych Einsatzgruppen SS, uskutočňujúcich represie obyvateľstva okupovaných území, cieľavedomé likvidácie Židov a cigánov, komunistov a partizánov...

Po vojne sa vyše milióna Hitlerových poskokov zo ZSSR rozprchlo po svete - po Nemecku, Kanade, USA, krajinách Južnej Ameriky, pričom si zachovali svoje pronacistické a protisovietske názory.

Vladimír Mikunda podľa ria.ru z 24. marca 2025

Západ v Norimbergu bojoval proti pravde o vojne

Naznačuje to webová stránka ruského ministerstva obrany, kde bol zverejnený nový multimediálny projekt „Norimberský rozsudok nepodlieha revízií“, kam patria správy, memorandá, informačné súhrny, správy o nacistických zverstvách spáchaných na okupovaných územiach, unikátne fotografie a diela sovietskych karikaturistov a ďalšie dokumenty, ktoré doteraz neboli zverejnené.

Ako poznamenáva ruské ministerstvo obrany, sovietska delegácia od prvých dní Norimberského tribunálu s obavami poznamenala, že proces riskuje, že sa stane nielen procesom s nacizmom, ale aj platformou na revíziu histórie. V súdnej sieni nacistickí obžalovaní a ich právnici, využívajúc relatívny súhlas západných krajín, začali aktívne presadzovať tézu, že útok nacistického Nemecka na ZSSR v roku 1941 bol „preventívny“.

„Tento postoj, ktorý vykresľoval agresora ako obeť, okamžite našiel odozvu v reakčných kruhoch britskej a americkej

tlače, ktorá využila príležitosť na vytvorenie falošnej analógie medzi nacistickým Nemeckom a Sovietskym zväzom.

Norimberský proces sa tak stal arénou nielen pre spravodlivosť, ale aj pre rodiaču sa informačnú vojnu, kde sa historická pravda stala vyjednávacím argumentom v ideologickej konfrontácii, ktorá predznamenala nadchádzajúcu studenú vojnu,“ poznamenáva ruské ministerstvo obrany.

Odrážalo sa to aj v dokumentoch sovietskej strany. „Na základe správ predstaviteľov sovietskej vojenskej správy v Nemecku, ktorí sa vrátili z Norimbergu, možno

usudzovať, že hlavní vojnoví zločinci, obvinení na Norimberskom procese, ako aj ich obhajoba, sa pokúsia, možno s tichým súhlasom amerických a najmä britských súdnych orgánov, viesť zo súdnej siene propagandistickú kampaň zameranú na zdiskreditovanie zahraničnej politiky Sovietskeho zväzu v očiach svetovej verejnosti, a to tak pred vojnou, ako aj teraz...

Dá sa predpokladať, že reakčná britská a americká tlač využije príležitosť a urobí analógiu medzi agresívnymi zámermi pripisovanými Sovietskemu zväzu v predvečer vojny a súčasnou situáciou Sovietskeho zväzu,“ informoval v novembri 1945 ľudového komisára zahraničných vecí Vjačeslava Molotova vedúci sovietskej vojenskej správy v Nemecku maršal Georgij Žukov.

Obavy zo zaujatosti procesu umocnilo správanie sa americkej strany, ktoré sovietski predstavitelia vnímali ako demonštráciu sily a nadradenosti.

Atmosféra v Norimbergu mala podľa

ich pozorovaní ďaleko od spojeneckého partnerstva.

„Správanie sa amerických úradov v Norimbergu naznačuje, že majú nejaké špeciálne pokyny týkajúce sa predstaviťov Sovietskeho zväzu. Vo všeobecnosti sa Američania správajú dosť arogantne. Jeden zahraničný novinár mi povedal: „Američania sa správajú ako predstavitelia novej nadradenej rasy, ktorá sa objavila, aby nahradila porazenú nemeckú nadradenú rasu. Celým svojím správaním zdôrazňujú, že vlastnia atómovú energiu,“ informoval náčelníka HPS ČA generálplukovníka Josifa Šikina zástupca vedúceho Informačného úradu Sovietskej vojenskej správy v Nemecku Georgij Bespalov.

Ako poznamenáva ruské ministerstvo obrany, proces s nacistickými zločincami, ktorý trval 11 mesiacov, „sa premenil na gigantický stroj na zhromažďovanie a systematizáciu dôkazov“. Konalo sa 403 verejných zasadnutí, vypočutých bolo 240 svedkov a prepisy zaplnili 16 000 strán. -r-

Kedy Rusko získalo údaje o obohacovaní uránu?

V roku 1943 získala sovietska zahraničná spravodajská služba všetky potrebné údaje o priemyselnom obohacovaní uránu metódou plynnej difúzie, uviedol riaditeľ Ruskej zahraničnej spravodajskej služby Sergej Naryškin 31. októbra 2025 v Rosatome.

Naryškin pri tom predstavil generálnemu riaditeľovi Rosatomu Alexejovi Lichačevovi novo odtajnené archívne dokumenty SVR o histórii atómového projektu ZSSR. Ich odtajnenie bolo načasované tak, aby sa zhodovalo s 80. výročím ruského jadrového priemyslu.

Medzi tieto dokumenty patrí aj originálna správa, ktorú na základe spravodajských údajov pripravil vedecký riaditeľ atómového projektu ZSSR akademik Igor Kurčatov a ktorú poslal sovietskej vláde.

Memorandum bolo pripravené v roku 1943 a zaoberalo sa dvomi otázkami, z ktorých prvou bola metóda obohacovania uránu plynňou difúziou, poznal Naryškin. Materiály, získané prostredníctvom spravodajských informácií, umožnili začať praktické práce na obohacovaní (separácii izotopov) uránu v ZSSR.

„Treba poznamenať, že sovietska spravodajská služba získala materiály, podrobnú dokumentáciu k jednotke plynnej difúzie a kompletný sú-

bor dokumentov k závodu na plynňou difúziu v roku 1943. A po nejakom čase sa sovietska vláda rozhodla postaviť prvý závod na plynňou difúziu, D-1, v Sverdlovskej oblasti,“ povedal.

V Spojených štátoch bol závod na obohacovanie uránu plynňou difúziou K-25 súčasťou amerického komplexu na obohacovanie uránu v Oak Ridge v Tennessee. Výstavba závodu K-25 sa začala v júni 1943 a bola dokončená začiatkom roku

1945. Sovietsky závod D-1 sa stal súčasťou závodu na obohacovanie uránu č. 813 (v súčasnosti najväčšie zariadenie na obohacovanie uránu na svete, Uralský elektrochemický závod v Novouralsku v Sverdlovskej oblasti).

Výstavba závodu D-1 sa začala v roku 1946 a závod vyrobil svoj prvý vysoko obohatený urán v roku 1949. Postupom času bola plynňou difúzia na obohacovanie uránu nahradená oveľa účinnejšou technológiou plynových centrifúg.

ZSSR bol priekopníkom v priemyselnom obohacovaní uránu pomocou centrifúg a Rosatom je teraz na prvom mieste na svetovom trhu s obohacovaním uránu. Ruský jadrový priemysel oslávil 20. augusta svoje 80. výročie. **Podľa ria.ru zo 4. 11. 2025**

V závode na obohacovanie uránu K-25 v Oak Ridge v Tennessee.

Ruská FSB zverejnila dokumenty o konštruovaní atómovej bomby v nacistickom Nemecku

FSB pri tom zverejnila aj plány Berlína zaútočiť na ZSSR touto zbraňou.

14. septembra 1945 náčelník operačného sektora NKVD pre Berlín genmjr. Aleksej Sidnev poslal ďalšiu špeciálnu správu o vyšetrovaní prípadu Gruppenführera Wernera Wächtera zástupcovi ľudového komisára vnútorných vecí ZSSR genplk. Ivanovi Serovovi o vývoji nemeckej atómovej bomby.

Počas výsluchov sa totiž ukázalo, že Wächter vo funkcii náčelníka štábu Hlavnej správy propagandy nacistickej strany (NSDAP) viedol v rámci toho istého úradu aj generálne riaditeľstvo pre zbrojenie a výstavbu.

Čo prezradil?

Počas vyšetrovania vypovedal o vývoji nových typov zbraní nacistickým Nemcom, a najmä o atómovej bombe. „Už v roku 1943 sa Wächter v rozhovore s hlavným technikom ministerstva propagandy Dominikom dozvedel, že prebiehajú rozsiahle práce na vynáleze atómovej bomby,“ informoval Sidnev. Neskôr sa z rozhovorov s profesorom Dr. Erichom Schumannom a profesorom Menzelom dozvedel, že aj v Inštitúte cisára Wilhelma v Berlíne sa pracuje na atómových bombách.

Sauer, vedúci Správy výroby ministerstva zbrojenia, a jeho zástupca Feldman boli osobne zodpovední za výrobu atómových bômb. „Najviac znalými v tomto

smere by mali byť generál Walter Dornberger a Dr. Erich Schumann, ktorí sa zaoberali výskumnými otázkami súvisiacimi s výrobou atómových bômb,“ dodal generál.

Medzitým nacistické Nemecko plánovalo použiť atómové zbrane proti ZSSR. Ako vysvetlil Wächter, v roku 1944 „boli vyvinuté návrhy bombardérov s veľmi dlhým doletom, schopných bombardovať sovietske vojenské centrá na Urale a priemyselné zariadenia v Severnej Amerike. Tieto bombardéry boli určené na prepravu atómových bômb“.

Hlavným dozorcem všetkých prác na najnovších zbraniach bol generál Dornberger, ktorý bol zodpovedný za výrobu rakiet V-1 a V-2, ako aj atómových bômb. Ako vyplýva zo spisu trestného prípadu, 10. októbra 1945 sa Serov osobne zúčastnil Wächterovho výsluchu týkajúceho sa prítomnosti atómovej bomby a rakiet V-2 v Nemecku – prvých balistických rakiet dlhého doletu na svete.

Raketu V-2 vyvinul nemecký konštruktér Wernher von Braun a Wehrmacht ju prijal do výzbroje na konci druhej svetovej vojny. Wächter priznal, že vedel, že ministerstvo zbrojenia vykonáva praktické práce na príprave použitia atómovej bomby. Dozvedel sa to od svojho priateľa Hertela Hansa, redaktora tajného vládneho bulletinu.

„Ako mi povedal Hertel, vo februári 1945 cestoval v mene ministra propagan-

dy Goebbelsa do mesta Celle v Dolnom Sasku a stretol sa tam so známym, vedúcim Špeciálnej leteckej školy plukovníkom Hermannom Hajom. V súkromnom rozhovore mu Hajo povedal, že škola je vybavená najnovšou konštrukciou lietadiel. Tieto majú dlhý dolet a budú vyzbrojené atómovou bombou.

Ako povedal plukovník Hajo Hertelovi, nové lietadlá boli určené na atómové bombardovanie priemyselných centier Sovietskeho zväzu, nachádzajúcich sa na Urale a v Strednej Ázii,“ spomínal Wächter.

Gruppenführer dodal, že na základe rozhovorov s Dominikom a Hertelom dospel k záveru, že nemecké ministerstvo zbrojenia sa pripravovalo na použitie atómových bômb v roku 1945. Zároveň podľa Wächtera on sám nemal presné informácie o tom, že atómové bomby budú v určitom bode vojny použité proti Sovietskemu zväzu. Vyšetrovateľovi však povedal o určitých ukazovateľoch, ktoré mu dali „dôvod domnievať sa o možnom použití atómovej bomby vo vojne proti Sovietskemu zväzu v lete 1945“.

„V jednom z mojich rozhovorov štátny tajomník ministerstva propagandy Dr. Naumann, hovoriac o vojenskej a politickej situácii Nemecka v záverečných fázach vojny, uviedol, že všetko by sa malo čoskoro zmeniť k lepšiemu, a citoval Hitlerove slová, ktorý v úzkom kruhu dôverhodných dôverníkov vyhlásil: „Nech mi

Čo píš o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 5)

„Japonsko podporí Nemecko v prípade jeho vojny so Sovietskym zväzom a Nemecko zase nám pomôže v prípade konfliktu so Sovietskym zväzom,“ vyhlásil japonský minister zahraničných vecí. Maskovanie protisovietskej orientácie paktu vyžadovalo aj Hitlerovo vedenie.

„Nemecká vláda má v úmysle dať pokyn svojim médiám, aby osobitne zdôraznili skutočnosť, že zmluva nepočíta s vojnou proti Rusku.“

Tokio zo svojej strany pomerne jasne dalo najavo, že pre neho je dôležité predovšetkým „neutralizovať“ USA na obdobie vytvárania japonskej koloniálnej ríše vo východnej Ázii a v Tichom oceáne. Minister Matsuoka „vysvetľoval“ v anglicky písanej japonskej tlači, že účastníci paktu „chcú, aby sa všetky neutrálne krajiny, najmä taká mocná krajina ako USA, nezapájali do európskej vojny ani do japonsko-čínskeho konfliktu... Účasť Japonska v tomto pakte v žiadnom prípade neznamená jeho zámer zúčastniť sa na európskej vojne alebo vyvolávať nepriateľstvo iných štátov za podmienky, že krajiny, ktoré sa nezúčastňujú na európskej vojne alebo japonsko-čínskom konflikte, nezaútočia na žiadneho z účastníkov tohto paktu a nebudú brániť realizácii japonského plánu vytvorenia východoázijskej sféry spoločnej prosperity. Japonsko bude veľmi rado udržiavať s nimi priateľské vzťahy a deliť sa s nimi o dary prírody, ktoré sa nachádzajú v tejto oblasti... Podobné ciele sa sledovali aj vo vzťahu k Sovietskemu zväzu – bolo dôležité demonštrovať mierumilovnosť a presvedčiť vedúcich predstaviteľov ZSSR, aby sa nezapájali do vojny v Európe a Číne.

AM z 12. 10. 2025, krátené

■ Milan Syruček: Vraždili len banderovci alebo aj NKVD?

Čítal som v poslednom čase rad článkov na internete, týkajúcich sa vyčítania banderovcov alebo OUN (Organizácia ukrajinských nacionalistov). Nijako sa ich nezastávam, ale v záujme historickej pravdy musím uviesť aj iné fakty, ako to s nimi bolo. Na Ukrajine som pracoval osemnásť rokov až do roku dvetisíc osem a za ten čas som sa okrem iného zoznámil s Vjačeslavom Vetrovcom, riaditeľom archívu spravodajských služieb.

(Pokračovanie na str. 15)

Boh odpustí posledných 14 dní vojny,“ povedal Wächter.

Okrem toho si spomenul, ako sa začiatkom roku 1945 stretol „s vedúcim oddelenia zbrojenia Saurom – jedným z lídrov nemeckého priemyslu a v skutočnosti Speerovým námestníkom ministra zbrojenia“. „Saur sa mi zdôveril, že v súčasnosti prebieha intenzívna práca na výrobe najnovších zbraní, ktoré sa čoskoro budú používať na fronte.“

„Profesor Schumann, vynálezca z Nemeckej výskumnej rady, sa so mnou o tom rozprával na jar 1945 a uviedol, že vykonávajú rozsiahlu prácu na tajnej zbrani, ktorá by mohla zmeniť celý priebeh vojny v prospech Nemecka,“ poznamenal Wächter.

V marci 1945 ríšsky minister propagandy Joseph Goebbels v prítomnosti Wächtera „nariadil zamestnancovi ministerstva propagandy von Borckemu, aby zverejnil horoskopy na jún, údajne predpovedajúce Hitlerov osud, keďže jún bol pre Hitlera považovaný za obzvlášť priaznivý.“ Podľa Wächtera mali byť predpovede horoskopu, tiež na Goebbelsov príkaz, „distribúované medzi nemecké obyvateľstvo“.

Ako poznamenal Wächter, pri porovnávaní s inými údajmi sa domnieval, že tento pokyn skrýva intenzívne prípravy na použitie tajnej zbrane, plánované na jún 1945. „Hitlerove neľudské plány použiť atómovú bombu proti Sovietskemu zväzu sa nikdy nerealizovali.“ „V máji 1945 nacistické Nemecko kapitulovalo,“ zdôraznilo Centrum pre styk s verejnosťou FSB.

V. Mikunda podľa ruských zdrojov

• **Banská Bystrica – Radvaň:** Jozef Adamec 65, Anna Oravcová 81, Jozef Stieranka 80, Mária Jurčová 85 a RSDr. Ľubica Kvasnová 84 rokov.

• **Belá – Dulice:** Janka Matejčíková 70, Viera Kováčiková 83, Miroslav Bízik 50 a Jaroslav Šimko 89 rokov.

• **Bernolákovo:** Ružena Šmihlová a Mária Šteihumbeľová 81, Jiří Žáček a Jarmila Kostková 80, Ing. Miroslava Sikmartová 40 a Helena Jurčová 75 rokov.

• **Bratislava – ZO SZPB Ján Bulík:** Igor Schmidt 80 rokov.

• **Bratislava 12:** Mgr. Peter Breza a Štefan Kristl 75 rokov.

• **Bratislava 20:** Zuzana Kainová 55 a Ondrej Šaling 85 rokov.

• **Breznička:** Branislav Knechta 60 a Renáta Knechtová 40 rokov.

• **Brusno:** Martin Pančuška 40 rokov.

• **Brezno 2:** Ondrej Kamenský a Ing. Libor Smrečan 80 rokov.

• **Budiná:** Dušan Kanda 65 rokov.

• **Cígeľ:** Dalibor Čertík 40 rokov.

• **Čadca:** František Roth 65 rokov.

• **Čaňa:** Alžbeta Vargová 97, Katarína Karafová 86, Juraj Bokoč 85, Jolana Bittová 83, Mária Jesenská 81, Alžbeta Arkaiová 75, Maria Čontošalová 60, Eva Martoníková 45 a

Milada Hutterová 45 rokov.

• **Čičmany:** Jozef Zábojník 70 a Anna Uričová 65 rokov.

• **Družstevná pri Hornáde:** Ondrej Vavrák 84 rokov.

• **Galanta:** Ing. Viera Janská 80 a Mgr. Alžbeta Pongrácová 70 rokov.

• **Horná Mičiná:** Darina Klišaniová 70 rokov.

• **Hnúšť:** Milan Vrbinský 80 a PaedR. Eva Ulická 65 rokov.

• **Hrachovo:** Mária Pindiaková 75 a Lýdia Sujová 65 rokov.

• **Hrušov:** Mária Miháliková 89 rokov.

• **Kokava nad Rimavicou:** Magdaléna Gibalová 87 a Pavel Bajan 84 rokov.

• **Košice:** Edita Šalamonová 102, Margita Petrová 87, Jarmila Zagatová 84, Viktor Kuročka 80, Eva Beličková, Daniel Bavofár, Mária Žofčáková a Ladislav Hviždák 75 rokov.

• **Kráľovský Chlmec:** Juraj Magyar 70 rokov.

• **Kysta:** Viera Buzássyová 75 rokov.

• **Lehota pod Vtáčnikom:** Marta Burianová 80 rokov.

• **Lehôtka:** Ján Bernát 50 rokov.

• **Lipany:** Dušan Lipovský a Marta Lanščáková 75 rokov.

• **Lipt. Mikuláš:** Jana Mastelová 60 rokov.

• **Litmanová:** Nataša Hlinková 55 rokov.

• **Lučenec:** Anna Buchtová a Anna Rozborová 70 rokov.

• **Lubietová:** Mária Filladelfiová 85 rokov.

• **Malé Ozorovce:** Mikuláš Bejda 60 rokov.

• **Málinec:** Dagmar Sibillová 82 rokov.

• **Malinová:** Eva Benková 70 rokov.

• **Medzibrod:** Zuzana Vrábová 50 a Ján Frgelec 80 rokov.

• **Medzilaborce:** Marta Žulevičová 75 rokov.

• **Myjava:** Elena Adamišová 75 a Oľga Selecká 87 rokov.

• **Nový Svet:** Ing. Andrej Šebek 35 rokov.

• **Partizánske:** Ladislav Beduš a Ing. Vladimír Kavický 85, Miroslav Kling a Marta Ďatelinková 75 a Erika Slížiková 65 rokov.

• **Poltár:** Elena Gabľasová 93, Július Ridzoň 84, Jozef Vretenička 81, Pavel Valentýni 70 a Štefan Repka 65 rokov.

• **Prešov – ZO SZPB pri ZV SR klub:** Mgr. Michal Falat 35 a Pavlína Škvarlová 55 rokov.

• **Rajec:** Augustín Klimek 80, Anastázia Ralková 75 a Mária Ďurčanská 70 rokov.

• **Revúca – ZO SZPB gen. Viesta:** Eva Gerecová 88, Oľga Hocková 85, Katarína Jakubovská 84, Dušan Kováč 83, Jarmila Ďurejová 82, Eva Balážová a Zuzana Kúchenová 80 a Mariana Koterbová 40 rokov.

• **Rožňava:** Alžbeta Polyová 85 a Alžbeta Tóthová 75 rokov.

• **Sečovce:** Ladislav Malo 75 a

Marcela Pitrovská 55 rokov.

• **Selce:** Anna Smatanová 75 rokov.

• **Senec:** Miloš Nedvěd 70 rokov.

• **Skalité:** Mária Papíková 70 rokov.

• **Sliač:** Milan Zemko 93, Anna Kožiarová 85, MUDr. Jana 81, Ing. Naďa Mésárošová 70 a Eva Králiková 92 rokov.

• **Stará Ľubovňa:** Mikuláš Jura 86, Mária Róbová 85, Anna Šrenkelová 80 a Janka Murcková 60 rokov.

• **Stráňany:** Alena Galajdová 60 rokov.

• **Šaľa:** Michal Holbík 45 rokov.

• **Šoporňa:** Oľga Koval'ová 65 rokov.

• **Špania Dolina:** Anna Halásová 85, Dušan Lamper 83 a Štefan Paško 81 rokov.

• **Tomášovce:** Ondrej Baláž 82 a Denisa Kršiaková 40 rokov.

• **Trebišov – Milhostov:** Jaroslav Hrabčák 55 rokov.

• **Trenčín 1:** Anna Fabová 80, Marta Mikulášová 95 a Marián Mikulovský 82 rokov.

• **Trenčianske Teplice:** Marta Zamaróczyová a Adam Lenhart 86 rokov.

• **Uderiná:** Dávid Ďuriško 30 rokov.

• **Valaská:** Ivan Nébus 65 rokov.

• **Veľký Krtíš:** Irena Hudecová 84 rokov.

• **Vidiná:** Štefan Tarnok 82 rokov.

• **Vysoká nad Kysucou:** Jozef Raztočný 75 a Margita Gáboríková 65 rokov.

• **Zem. Kostol'any:** Kristína Brezoňáková a Ján Mokoš 75 rokov.

• **Žabokreky nad Nitrou:** Jana Števicová 65 rokov.

• **Žilina:** Anna Sedláčková 75 rokov.

• **Žiar nad Hronom:** Lýdia Bulíková a Juraj Benedik 85, Jaroslav Bulko a Alexander Daniš 82, Ing. Ján Marko 80, Milada Gašparová a Mária Kislerová 84 rokov.

Navždy sme sa rozlúčili

- **Medzibrod:** Marta Ottová 82-ročná.
- **Medzilaborce:** Andrej Lipták 79-ročný a Emil Korpáš 71-ročný.
- **Revúca - ZO SZPB gen. Viesta:** Anna Puterová 68-ročná a Ľubomír Štrbjan 65-ročný.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Krásneho veku 105 rokov sa dožil účastník 2. sv. vojny a SNP Daniel Lehotský

Vojnový veterán rtm. v. v. Daniel Lehotský sa oficiálne narodil 22. 12. 1920 v obci Hybe. „Ja som sa vlastne narodil 18. 12. 1920. Vtedy ma priviedla na svet pôrodná babica u nás doma v Hybe. Ale na úrade mi zapísali dátum narodenia až dvadsiateho druhého. A tak to už zostalo,“ tvrdí jubilant.

Na jar 1943 bol stiahnutý zo zaisťovacej divízie v Bielorusku. Tu spoznal aj svoju prvú veľkú lásku Zinku. Vojna ale ich cesty rozdelila.

V septembri 1944 narukoval v Liptovskom Mikuláši do povstaleckej armády. Prischlo mu zásobovanie. Po zatlačení povstalcov do hôr sa vrátil domov. V marci 1945 nastúpil v Poprade k 1. čs. armádnemu zboru v

ZSSR. Pre tých, ktorí bojovali v prvej línii, piekol chlieb v poľnej pekárni. Zúčastnil sa oslobodzovacích bojov o Dovalovo, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Vrútky, Strečno, Žilinu a Vsetín. Ukončenie vojny slávil so svojou jednotkou na Morave a následne v Prahe. V oslobodenej Prahe zostal až do 15. novembra 1945. Po návrate do rodiska súkromne hospodáril. Choval kravy a zapriahal voly do práce.

V Hybiach ho čakala jeho najmilšia Emília. Vzali sa a sú spolu celý život. Už nejaký čas spolu žijú v Domove seniorov v Bratislave. Sú najstarší manželský pár na Slovensku, spolu sú už 75 rokov. Za účasť v SNP a národnooslobodzovacích bojoch bol Daniel Lehotský ocenený viacerými vyznamenaniami. V lete tohto roku mu bola udelená medaila prezidenta SR. Prajem mu pevné zdravie a veľa optimizmu!

Adam Horváth

Zomrel osloboditeľ Československa

Vo veku nedožitých 107 rokov zomrel 7. decembra gardový plukovník Vasilij Dygaj, veterán Veľkej vlasteneckej vojny z Irkutskej oblasti, ktorý na jar 1945 oslávil Deň víťazstva v Prahe, oznámil na svojom telegramovom kanáli guvernér Angarskej oblasti Igor Kobzev.

„S hlbokým zármutkom chcem oznámiť smrť gardového plukovníka Vasilija Filippoviča Dygaja, veterána Veľkej vlasteneckej vojny. Bolo mi cťou sa s ním stretnúť. Vasilij Filippovič bojoval počas celej vojny. Bol zranený, no vždy sa vrátil na front,“ uvádza sa vo vyhlásení.

Dygaj sa zúčastnil oslobodenia Rumunska, Maďarska a Československa. Deň víťazstva oslávil neďaleko Prahy. V auguste 1945 bola jeho divízia prevelená do Mongolska. Zúčastnil sa prechodu cez pohoria pri prekvapivom útoku na japonskú Kwantungskú armádu.

„Aj v starobe si Vasilij Filippovič zachoval vojenské držanie tela. Bol to neochvejný a odvážny muž. Ako takmer všetci členovia víťaznej generácie.

Minulý rok oslávil Vasilij Filippovič svoje 106. narodeniny. S neuveriteľnou úctou som mu osobne zablahoževal aj k výročiu Veľkého víťazstva,“ povedal guvernér.

- r -

Zomrel podpredseda ÚV ČSBS plk. v. v. Emil Šneberg,...

...ktorý bol za svoju statočnosť počas Pražského povstania vyznamenaný prezidentom Edvardom Benešom Československým vojnovým krížom.

Prezident Miloš Zeman mu udelil medailu Za zásluhy 1. stupňa za zásluhy o štát v oblasti bezpečnosti štátu a občanov, účastníkov bojov Pražského povstania na konci 2. sv. vojny.

Emil Šneberg sa narodil 8. 9. 1931 v Prahe (zomrel 3.

12. 2025 v Tepliciach). Jeho otec bol tiež vojak, veterán 1. sv. vojny.

Počas Pražského povstania sa Emil Šneberg (vtedy trinásťročný) po otcovom boku zapojil do rôznych odbojových akcií v posledných rokoch vojny. Významne bojoval s Nemcami v pražskej lokalite údolia Divokej Šárky. Pomáhal tiež stavať barikády v Prahe 6, na dnešnej Európskej triede.

Česť jeho pamiatke!
Výňatok z tlačovej správy ÚV ČSBS

Lúčime sa s predsedom OblV SZPB Trebišov

S hlbokým žiaľom oznamujem, že naše rady opustil zodpovedný človek, nie k sebe, ale k nám, členom organizácie. Lúčime sa s Ing. Ladislavom Lippaiom, ktorý bol našim dlhoročným funkcionárom a priateľom.

Ladislav Lippai

28.04.1961 - 28.11.2025

Počas svojho dlhoročného protifašistického pôsobenia bol predsedom ZO SZPB Trebišov 2, predsedom oblastnej revíznej a kontrolnej komisie, ako aj predsedom oblastnej

organizácie a členom Ústrednej rady SZPB v Bratislave.

So všetkou vážnosťou a úctou pristupoval k výročiam, ktoré si naša organizácia pripomína ako Deň víťazstva nad fašizmom, Výročie SNP..., protifašistické podujatia na pietnych miestach Slávin Bratislava, Duklianský priesmyk, Dukla, Dargovský priesmyk, vypálená obec Kalište, Tokajík a iné. Za svoju zaslužilú prácu Ladislava Lippaia Ústredná rada SZPB na návrh predsedníctva OblV SZPB Trebišov ocenila mnohými medailami.

Lúčim sa s Tebou ako naozaj blízky človek, pretože pre mňa si nikdy nebol len kamarát, len sused. Bol si mi ako vlastný syn. Bol si človek, na ktorého som sa mohol vždy spoľahnúť.

Ďakujem ti za všetky roky, ktoré sme si boli navzájom oporou. Je ťažké pripustiť myšlienku, že sa už nestretneme. Budeš mi veľmi chýbať. V mojom srdci zostane miesto, ktoré patrí len Tebe, človeku, ktorý pri mne stál, ako by ku mne patrila odjakživa.

V srdci mi ostáva hlboký žiaľ a smútok. Odpočívaj v pokoji. Nikdy na Teba nezaбудnem.

Milan Urban, čestný predseda OblV SZPB, Trebišov

Nádherných 100 rokov sa dožíva vojnový veterán, priamy účastník SNP a dvojnásobný politický väzeň Branislav Tvarožek

Plk. v. v. Branislav Tvarožek sa narodil 2. 12. 1925 v Loku pri Leviciach. V lete 1944 sa zapojil do SNP a stal sa členom vysokoškolského strážneho oddielu – špecializovanej jednotky, ktorú vytvoril slovenský povstalecký generál Ján Golian.

„Keď vypuklo Povstanie, s pánom učiteľom Tichým z Modry sme sa dosť komplikovanou cestou dostali do Bystrice. Spočiatku som nevedel, čo mám v Bystrici robiť, ale bol tam strýko Tomáš Tvarožek, člen národnej rady. Vďaka nemu sme sa aj s bratrancom Živom dostali do vysokoškolského strážneho oddielu, ktorý bol určený na ochranu generálov Goliana a Viesta.“

Na potlačenie povstania v októbri 1944 si spomínal takto: „Na Donovaloch boli strašné zmätky. Boli tam pristavené dve lietadlá, ktoré mali byť pre Viesta a Goliana, ale na príkaz sme ich zničili. Vydali sme sa celá jednotka smerom na Kozie chrbty a ďalej.“

Strety s Nemcami boli vtedy na dennom poriadku. Generáli sa so zvyškom skupiny rozlúčili nad Sopotnickou dolinou, no útek sa im nepodaril. Chytili ich v Pohronskom Bukovci pri jednom horáriovi. Branislavovu skupinu Nemci postupne rozložili a pochytili.

Do nemeckého zajatia sa dostal aj Branislav Tvarožek, ktorému sa neskôr podarilo

uniknúť vďaka znalosti nemčiny. Jeden večer si totižto v leteckých kasárňach vypočul rozhovor lekára a veliteľa stráže. Veliteľ stráže povedal, že každý, kto nie je ranený, bude na druhý deň odtransportovaný a Branislavovi sa podarilo presvedčiť lekára, aby ho zapísal k marodujúcim kvôli zranenej ruke.

Po návrate domov spolu s otcom pomáhali partizánom v okolí Nového Mesta nad Váhom tak, že vydávali obilniny ľuďom žijúcim na kopaniciach a pomáhajúcim partizánom.

Po februári 1948 sa však aj jeho osoba ocitla v súkolí politických procesov. Začiatkom roka 1949 ho zatkli, po tom, ako poskytol nocľah svojmu bratrancovi Živodarovi, ktorý sa vtedy vrátil do Československa ako kuriér západných spravodajských služieb. Za pomoc bratrancovi bol Branislav zaistený a v zinscenovanom procese „Živodar Tvarožek a spol.“ bol odsúdený na 5 rokov odňatia slobody, ktoré si odpykal v pracovnom tábore Jáchymov. Bolo to jeho druhé väzenie „za politiku“. To prvé zažil za postoj a odpor voči politike vojnovnej Slovenskej republiky.

Branislav Tvarožek väčšinou pracoval v elektrodieľňach, kde sa ťažko zranil a takmer prišiel o zrak. Následky komunistického väzenia si tak nesie dodnes.

Po vypršaní trestu sa vrátil domov. V roku 1960 sa oženil a zvyšok pracovného života sa živil ako elektrikár.

Za zásluhy v boji proti nacistom bol viackrát ocenený rôznymi vyznamenaniami. Pri príležitosti 80. výročia SNP mu bola udelená pamätaná medaila.

Na spomienkových podujatiach k výročiam SNP, konca 2. sv. vojny, Dňa hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie a ďalších podujatí sa zúčastňuje už len so spoluveteranom Vladimirom Strmeňom.

Prajem mu veľa zdravia a spokojnosti!

Adam Horváth

Popis pod foto: Branislav Tvarožek s autorom článku.

Spomienka na Ľ. Kukorelliho

V parku Ľudovíta Kukorelliho v Bratislave, 24. 11. 2025 pri príležitosti 81. výročia tragickej smrti brigádneho generála in memoriam Ľudovíta Kukorelliho - náčelníka štábu partizánskej brigády Čapajev, ktorá v tento deň pred 81 rokmi prerazila nemecké obkľúčenie a spojila sa s postupujúcou Červenou armádou, spoločne vzdali hold jeho pamiatke zástupca starostu MČ Bratislava - Ružinov Martin Patoprstý, starosta MČ Bratislava - Nové Mesto Matúš Čupka, členovia ružinovskej ZO SZPB a ZO SZPB Dr. Gustáva Husáka z Petržalky. Žiaľ, pozývajúci Oblastný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Bratislave, sa z objektívnych dôvodov neúčastnil.

O dôstojné pripomenutie Ľ. Kukorelli, významného odbojára a organizátora partizánskeho odboja na území Slovenska, organizátora bojovej činnosti povstaleckých bojovníkov v neľútostnom boji s nemeckými okupantmi, sa zaslúžili zástupca starostu MČ Bratislava - Ružinov Martin Patoprstý a starosta MČ Bratislava - Nové Mesto Matúš Čupka. V príhovoroch pripomenuli aj nedávno zosnulú príslušníčku brigády Čapajev Annu Bergerovú, priamu pamätníčku odboja, ktorá sa pravidelne zúčastňovala spomienkových podujatí na Ľ. Kukorelliho a vyrozprávaním osobných skúseností približovala hrdinskú bojovú cestu povstaleckého bojovníka Ľ. Kukorelliho, ktorý mal hlavnú - organizačnú zásluhu na vytvorení početného zväzku partizánskych oddielov, ktorý viedol mimo povstaleckého územia najväčšiu bojovú aktivitu a nemeckým okupantom znepriemňoval život v oblasti Slanských vrchov a Ondavskej vrchoviny až do rána 24. novembra 1944, keď sa po štyroch dňoch bojov predrali na sovietsku stranu frontu. Niekoľko desiatok metrov pred cieľom Ľudovít Kukorelli padol.

„Aj dnes je opäť Európa skúšaná vojnou, opäť umierajú nevinní ľudia a tak ako si uctieame Slovenské národné povstanie a Ľ. Kukorelliho, pevne verím, že čoskoro budeme už iba rozprávať v minulosti o vojnovom konflikte, ktorý momentálne prebieha a nebude musieť byť Európa ani Svet skúšaný tým, aby zbytočne umierali ľudia v nezmyselných konfliktoch. Česť a sláva Kukorellimu a všetkým hrdinom SNP“, zvolal M. Patoprstý.

Vladimír Dobrovic

Pietna spomienka v Bernolákove

Pri príležitosti Dňa vojnových veteránov sa konala v Bernolákove 11. 11. 2025 o 11:11 hod. pietna spomienka v spolupráci Obecného úradu a Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov.

Čestnými hosťami boli zástupcovia Obecného úradu Bernolákovo: starosta Miroslav Turenič, genpor. v. v. Peter Gajdoš, plk. v. v. Štefan Hrubý, plk. v. v. Vladimír Kováč, zástupcovia farností ... Čaniga a ...Hargaš. Hostia v krátkych príhovoroch pripomenuli hrôzy vojny, ktorej obeťami boli práve vojnoví veteráni.

K dôstojnej spomienke prispela aj žiačka základnej školy s prednesom básne a poďakovanie patrí aj deťom materskej škôlky, ktoré rozdávali prítomným červené maky.

Pietnu spomienku ukončila predsedníčka ZO SZPB v Bernolákove Ružena Šmihlová poďakovaním účastníkom spomienkového podujatia.

ZO SZPB Bernolákovo

Austrálskeho premiéra obvinili z antisemitizmu

Líderka opozičnej Liberálnej strany Susan Lee obvinila austrálskeho premiéra Anthonyho Albaneseho z antisemitizmu za nosenie trička s potlačou obalu albumu britskej skupiny Joy Division.

Múzeum v Osvienčime jej tvrdenie poprelo, informuje denník Guardian. Lee upozornila na fotografiu premiéra z 23. októbra: Albanese bol videný, ako zostupuje z lietadla v tričku s vyobrazením albumu Joy Division „Unknown Pleasures“ a vracia sa z cesty do Spojených štátov.

„V čase, keď austrálski Židia čelia rastúcemu antisemitizmu, premiér sa rozhodol hrdo nosiť tričko kapely, ktorej názov odkazuje na antisemitizmus. Jej názov odkazuje na krídlo nacistických koncentračných táborov, kde boli židovské ženy nútené do sexuálneho otroctva,“ povedala Lee v parlamente a vyzvala premiéra, aby sa ospravedlnil.

Tieňová ministerka pre infraštruktúru Bridget McKenzie kritizovala Leeovej prejav a poznamenala, že ona sama v mladosti „počúvala Joy Division a New Order a tancovala na ich piesne“.

„Pokiaľ vieme, neexistujú žiadne historické dôkazy o nejakom ‚krídle‘ v nijakom koncentračnom tábore, kde boli židovské ženy nútené do sexuálneho otroctva,“ povedal pre Guardian zástupca múzea Auschwitz-Birkenau. Poznamenal, že v táboroch boli bordely a väčšina žien nútených tam pracovať boli nemecké ženy väznené za prostitúciu.

Britská kapela Joy Division sa pôvodne volala Warsaw, ale bola premenovaná kvôli existencii kapely s rovnakým názvom. Členovia kapely uviedli, že sa výraz „Joy Division“ naučili z románu „House of Dolls“ z roku 1953. Kapela existovala približne štyri roky, ale jej vplyv na post-punk a britský rock vo všeobecnosti je citeľný dodnes. Po samovražde hlavného speváka Iana Curtisa v roku 1980 založili zostávajúci členovia novú kapelu s názvom New Order, ktorá je aktívna dodnes. Bývalí členovia kapely a austrálsky premiér sa k incidentu zatiaľ nevyjadrili.

Podľa ria.ru z 3. 11. 2025

Poľsko požaduje zrušenie aukcie predmetov súvisiacich s holokaustom v Nemecku

Poľské ministerstvo kultúry: Zaobchádzanie s pamiatkou obetí holokaustu ako s komoditou je neprijateľné.

„Aukcia musí byť zrušená a predmety určené na predaj musia byť vrátené na svoje právoplatné miesto: do inštitúcií, ktoré s úctou a starostlivo uchovávajú pamiatku obetí nacistických zločinov,“ uviedlo ministerstvo kultúry vo vyhlásení.

Poľské úrady ďalej uviedli, že budú „bezpodmienečne požadovať“ vrátenie týchto predmetov do Poľska. „Pamäť nie je na predaj a nikdy nebude na predaj,“ uzavrelo ministerstvo.

Aj poľské ministerstvo zahraničných vecí podporilo ministerstvo kultúry a taktiež požadovalo zrušenie aukcie. „Žiadame nielen pozastavenie, ale úplné zrušenie tejto aukcie. Predmety, súvisiace so zločinmi druhej svetovej

vojny, by sa za žiadnych okolností nemali dostať do komerčného obehu... Žiadame ich vrátenie do inštitúcií a na miesta spomienky, kde môžu plniť svoju skutočnú úlohu svedectva tej doby a dokumentu pre budúce generácie,“ zdôraznilo ministerstvo zahraničných vecí.

Poľský minister zahraničných vecí Radosław Sikorski neskôr uviedol, že zasiahol a aukčný dom odstránil predmetné predmety zo svojej webovej stránky. „Veľvyslanec (Poľska v Nemecku) Jan Tambiński ma informoval, že všetky predmety už zmizli z webovej stránky škandalóznej aukcie,“ napísal minister na sociálnych sieťach.

Sikorski objasnil, že v tejto veci „hovoril s nemeckým ministrom zahraničných vecí Johannom Wadep-hulom o plánovanej aukcii predmetov z nemeckého teroru počas druhej

svetovej vojny v Neusse. Zhodli sme sa, že takémuto nehoráznemu činu treba zabrániť... Pamiatka na obeť holokaustu nie je komodita a nemôže sa komerčne predávať. Poľská diplomacia vyzýva na prevod predmetných predmetov do Múzea v Osvienčime,“ poznamenal poľský minister zahraničných vecí.

Aukcia sa mala začať v pondelok 17. novembra. Medzi predmetmi na predaj bol list väzňa z koncentračného tábora Osvienčim adresatovi v Krakove, lekárska správa z koncentračného tábora Dachau, týkajúca sa nútenej sterilizácie väzňa, karta zo spisu gestapa s informáciami o poprave židovského väzňa v gete Mackeim v júli 1942, antisemitský propagandistický plagát a Dávidova hviezda z oblečenia Židov z tábora Buchenwald.

- r -

Pamätný cintorín a mauzóleum sovietskych vojakov vo Varšave.

Anna Seghersová – svetoznáma antifašistická spisovateľka

International Federation of Resistant Fighters (FIR) - Association of Antifascists
Newsletter
weekly news for veterans and antifascists of today

Výtvarné umenie, hudba a literatúra majú pre antifašistický boj veľký význam. Slúžia nielen na podporu emocionálnej solidarity, ale aj na zachovanie skúseností a odkazu žien a mužov, ktorí prežili odboj a prenasledovanie.

Jednou zo svetoznámych spisovateľiek v tomto zmysle bola Anna Seghersová, ktorej 125. narodeniny sa oslavovali v novembri 2025. Jej najznámejším dielom bol pravdepodobne román „Siedmy kríž“. Napísaný v exile v Mexiku, bol vydaný v USA v roku 1942 a v roku 1944 ho sfilmoval oscarový režisér Fred Zinnemann.

Román zobrazuje postoje a emócie vo fašistickom Nemecku v 30. rokoch 20. storočia. Sedem politických väzňov uteká z tábora Westhofen, ktorý bol postavený podľa vzoru raného koncentračného tábora Osthofen. Veliteľ podniká všetky

kroky, aby týchto väzňov opäť zajal a priviazal ku krížu na námestí – ako odstrašujúci prostriedok pre spoluväzňov.

Šiesti z nich sú po čase chytení, ale siedmy kríž zostáva prázdny, čiastočne preto, že utečencom pomáhali ľudia s veľmi odlišnými politickými presvedčeniami a spoločenskými postaveniami. Román tak literárne vyjadril to, čo vyvrcholilo politickou koncepciou antifašistického ľudového frontu.

Anna Seghersová sa narodila 19. novembra 1900 ako Annette Reiling v Mainzi a študovala v Kolíne nad Rýnom a Heidelbergu, kde v roku 1924 získala doktorát dizertačnou prácou na tému „Židia a judaizmus v diele Rembrandta“. V roku 1925 sa vydala za maďarského sociológa Lászlóa Radványiho, s ktorým mala dve deti. Jej prvá poviedka bola publikovaná už v roku 1924. Napriek tomu mala počas weimarského obdobia ťažkosti získať uznanie ako spisovateľka.

V roku 1928 získala Kleistovu cenu, v tom čase najvyššie nemecké literárne

ocenenie. Porota ocenila jej „silný, mužský jazyk“ ako dôvod udelenia ceny. Počas weimarského obdobia už bola členkou Zväzu proletárskych revolučných spisovateľov a aktívne sa zapájala do boja proti vzostupu nacistov.

Niekoľko týždňov po ich nástupe k moci utiekla cez Švajčiarsko do exilu vo Francúzsku, kde pracovala pre parížske noviny „Neue Deutsche Blätter“ a v roku 1935 spoluzaložila Schutzverband Deutscher Schriftsteller (Ochranné združenie nemeckých spisovateľov). V roku 1937 vystúpila na „Druhom medzinárodnom spisovateľskom kongrese na obranu kultúry“ v Madride.

Všetky texty Anny Seghersovej sa zaoberali fašizmom a jeho vplyvom na konanie a myslenie ľudí. V roku 1934 vydala v Prahe poviedku Der letzte Weg des Koloman Wallisch (Posledná cesta Kolomana Wallischa) a v roku 1935 v Paríži vyšiel román Der Weg durch den Februar (Cesta februárom). V ňom opisuje boj rakúskych antifašistov proti austrofašizmu a Dollfußovej diktatúre.

V rôznych textoch vzdala hold aj úlohe žien v protifašistickom boji, ako napríklad v príbehu „Nastavenie guľometu v obývačke pani Kamptschikovej“.

Podmienkami exilu sa zaoberala v románe Tranzit, ktorý vyšiel v roku 1944. Opisuje, ako sa v atmosfére mesta Marseille vo vtedajšom Francúzsku utečenci, dúfajúci v tranzitné vízum, stretávali s ľuďmi, ktorých fašistická vojna vykořenila.

Po návrate z exilu odišla do sovietskej okupačnej zóny, neskôr NDR, ktorú považovala za svoj politický domov. Tam pokračovala vo svojej protifašistickej práci. V roku 1949 vydala román Die Toten bleiben jung (Mŕtvi zostávajú mladí), ktorý opisoval proletárske, maloburžoázne a vyššej spoločenskej triedy perspektívy nemeckých dejín v prvej polovici 20. storočia.

Ako prezidentka Spolku spisovateľov NDR v rokoch 1952 až 1978 prevzala aj spoločenskú zodpovednosť. Hoci bola uctievaná v NDR a na celom svete, čestné občianstvo svojho rodného mesta Mainz získala až v roku 1981. Uctieť si antifašistu v tom čase v SRN nebolo politicky jednoduché.

Anna Seghersová zomrela 1. júna 1983 v Berlíne/NDR. Jej literárna tvorba a antifašistické presvedčenie žijú dodnes. Odráža sa to aj na rôznych podujatiach pri príležitosti jej nedožitých 125. narodenín.

Newsletter FIR 2025 46

Kniha KRÁLOVSKÍ LETCI RAF AIRMEN

Z okresov Považská Bystrica, Púchov a Ilava vo vojnových československých perutiach britských Royal Air Force je dieťa, na ktorom sme s Antóniou Šaradinovou pracovali dva roky, bolo v piatok 7. novembra odprezentované v Kaštieli Orlové (mestská časť Považskej Bystrice), hovorí spoluautor knihy Pavol Vitko.

„Ak hovoríme o čs. príslušníkoch a príslušníkach RAF, ktorí prešli leteckým výcvikom a zúčastnili sa bojov o Britániu v 2. svetovej vojne, bolo ich 2 512, z ktorých okolo 250 pochádzalo zo Slovenska. Do odboja vo Veľkej Británii sa zapojili už od leta 1940 a zotrvali tu do konca 2. svetovej vojny,“ sumarizoval v máji roku 2025 riaditeľ VHU plk. Miloslav Čaplovič. Dodajme, že minimálne trinásti z nich mali svoje rodisko v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava, dvaja z nich v bojovom nasadení zahynuli.

Kniha publicistickou formou prináša profily trinástich príslušníkov RAF, ktorí pochádzajú z uvedeného regiónu. Napríklad Martina Ciesara, leteckého mechanika z Lazov pod Makytou, Štefana Gaborka, vojenského kuchára zo Streženíc, Martina Cypriána Janegu, pilota z Mojtiny, Tibora Kohna Karasa, radistu a bombometčíka z Ladiec, rádiotelegrafistu a palubného strelca Jozefa Politzera zo Stupného či pilota Antona Vanka z Lednických Rovní.

Ich osudy sú zasadené do dobového diania. Začínajúc Mníchovskou dohodou a okupáciou českých Sudetov v roku 1938,

cez obsadenie Česka a jeho pripojenie k Hitlerovej Tretej ríši a vznik Slovenskej republiky v roku 1939, vrátane holokaustu, ktorý ničivo zasiahol aj územie dnešného Slovenska.

Autori sa aspoň informatívne venujú vzniku československého protifašistického zahraničného odboja na všetkých frontoch, vrátane účasti bojovníkov z uvedeného regiónu. Ťažisko vo sa však snažia mapovať odvažnú životnú cestu uvedených trinástich statočných mužov, príslušníkov RAF. A to začínajúc riskantným odchodom zo Slovenska cez Poľsko a Fran-

cúzsko, alebo cez Palestínu a severnú Afriku až do Veľkej Británie. Tam dokumentujú ich prípravu na boj a následné bojové nasadenie. Tiež prinášajú náčrt ich osudov po vojne.

Treba povedať, že okrem jedného z hrdinov tejto knihy, pilota Antona Vanka, boli v regióne Považskej Bystrice, Púchova a Ilavy príbehy ostatných dvadsiť bojovníkov proti fašizmu, zabudnuté, respektíve nikdy nepoznané. Prispelo k tomu aj obdobie medzi rokmi 1948 – 1989, kedy vtedajší režim akékoľvek zmienky o československom odboji na Západe potláčal do úzadia a mali ostať zabudnuté. Táto kniha je dôkazom toho, že tomu tak nie je.

S myšlienkou spracovať príbehy uvedených osobností prišla Antónia Šaradinová, ktorá až do odchodu do dôchodku v roku 2024 pracovala celý pracovný život v Považskej knižnici v Považskej Bystrici. Spoluautorom knihy a vedúcim zostavovateľom je Pavol Vitko, skúsený publicista a spisovateľ literatúry faktu, ktorý pôsobí v Bratislave, ale je tiež rodák z uvedeného regiónu. Vydavateľom knihy je Považská knižnica v Považskej Bystrici, ktorá je súčasťou organizačnej štruktúry Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Kniha vychádza v roku 80. výročia ukončenia 2. svetovej vojny a 100. výročia založenia Považskej knižnice.

Kyjev prekonal Goebbelsa

Kyjevské zoznamy zakázaných osôb prekonal Goebbelsov odbor v jeho „interpretácii ruskej klasiky“, uviedol v článku novin Kom-somolská pravda asistent prezidenta RF Vladimir Medinskij.

„Oba zoznamy – zoznam „zakázaných“ aj zoznam „povolených“ – sú založené na osobnostiach kultúry, divadelných umelcoch, spisovateľoch, básnikoch, hudobníkoch a maliaroch. Klasika z 18. a 19. storočia.

Lenže ani Goebbelsov odbor nikdy nedosiahol takúto úroveň „interpretácie ruskej klasiky“. Pričom prekonať nacistov nie je ľahká úloha,“ napísal Medinskij a poznamenal, že zákaz na Ukra-

jine sa týkal Ivana Susanina, dekabristov, ktorí „neuznávali právo národov na sebaurčenie“, a básnika z 18. storočia Antiocha Kantemira, ktorý vlastnil dedinu Kantemirovka, po ktorej je pomenovaná slávna Kantemirovská divízia.

Okrem toho boli z učebných osnov zahraničnej literatúry na Ukrajine odstránené diela Puškina, Lermontova, Dostojevského, Tolstého, Turgeneva, Nekrasova, Ťutčeva, Feta, Bunina, Jesenina a básnikov strieborného veku, pričom z programu bolo vylúčených vyše 40 autorov. Zničené boli aj pamätníky básnikov, spisovateľov a ideológov, ako aj pamätníky hrdinov Veľkej vlasteneckej vojny.

V Kurskej oblasti bude postavený pamätník obetiam fašizmu a neonacizmu

Guvernér Kurskej oblasti Aleksander Činštejn informoval ruského prezidenta Vladimira Putina, že v oblasti bude postavený spoločný pamätník obetiam fašizmu 20. storočia a neonacizmu 21. storočia; práce na ňom sa už začali.

„Naším cieľom a našou úlohou je zvečniť pamiatku našich hrdinov. V Kurskej oblasti budú postavené pamätníky a pomníky, vrátane spoločného pamätníka obetiam fašizmu 20. storočia a neonacizmu 21. storočia,“ informoval a dodal,

že „práce začíname spoločne s Ruskou vojenskou historickou spoločnosťou. Máme pohrebiská, kde ležia obeť nacistov z Veľkej vlasteneckej vojny bok po boku s civilistami, ktorí sa dnes stali obeťami neonacizmu“.

Čo píš o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 11)

Tam som na svoj údiv zistil, ako to tiež bolo so zverstvami, ktorých sa banderovci dopúšťali. V rade hlásení bolo, ako sa štyridsaťtisíc členov NKVD muselo prezliecť do uniforiem banderovcov – nebolo to nič ťažké, banderovci mali na rozdiel od bežných vojakov na pravom ramene uniformy znak OUN. A v tomto prevleku doslova znásilňovali miestnych obyvateľov, aby vyvolali u nich nenávisť k banderovcom – tí ich doteraz prijímali so sympatiami, pretože bojovali proti rusifikácii Ukrajiny. Samozrejme sa tiež dopúšťali mnohých špatností, ale táto akcia z roku 1956 bola mimoriadna a mala v očiach Ukrajincov totálne banderovcov znemožniť. V tom čase som ešte na Ukrajine nebol, nemôžem podať osobné svedectvo, ale archívom verím. Vadí mi, ako sa dnes tak málo novinármi využívajú.

To už odbočujem, ale keď som prvýkrát navštívil prezidentský archív, vtedajší jeho vtedajší riaditeľ Kouba mi povedal, že som prvým novinárom, ktorý tam zašiel. To som hľadal dôkaz o tom, že Masaryk si u esera Vesnikova objednal atentát na Lenina, ktorý najviac bránil vzniku československých légii v Rusku. Atentát sa uskutočnil, ale Lenin bol pri ňom len ranený, hoci to stačilo, aby sa stiahol do Gorek a riadenie štátu odovzdal iným. Aby som sa vrátil k archívu, najväčší máme v Lešanoch. Nechcem ohovárať svojich kolegov, ale zaujímalo by ma, koľko z nich aspoň vie, že tam existuje náš najväčší archív? To som už trochu odbočil, ale vadí mi, že najautoritatívnejšie názory sú vyslovované či písané bez znalostí skutočných faktov. Rovnako ako fakt, že sa žurnalistika rozdeľuje na investigatívnu a „normálnu“. Ale to už by som zabránil do iných vôd.

Ceske-novinky.cz z 9. 10. 2025

Medaily VVV povedľa mín

Počas oslobodzovania Novovasilevska (7. októbra) v Záporožskej oblasti si ruskí vojaci všimli roztrúsené medaily z čias Veľkej vlasteneckej vojny.

Podľa veliteľa ruskej útočnej skupiny s volacím znakom „Dožd“ išlo o pokus nepriateľa nalákať ich na míny.

„Roztrúsili medaily z čias Veľkej vlasteneckej vojny a umiestnili okolo nich nástražné drôty. Tieto medaily sme zbierali a riskovali svoje životy, pretože sú to významné našich predkov,“ citoval Dožd ruské ministerstvo obrany.

Podľa ria.ru z 9. 10. 2025

„Podľa Göringa.“ Poľsko o protiruskej hystérii

Poľské úrady sa snažia presvedčiť verejnosť o nevyhnutnosti konfliktu s Ruskom, tvrdí Eugeniusz Zinkiewicz, autor článku pre Mysl Polska.

„Prezident Nawrocki hovorí s Józefom Piłsudským o vojne s boľševikmi v roku 1920, Tusk nazval konflikt na Ukrajine „našou vojnou“ a poľský zástupca pri OSN obvinil Rusko z narušenia vzdušného priestoru krajiny,“ vymenoval Zinkiewicz niektoré z kontroverzných vyhlásení poľských politikov.

Podľa neho sa poľskí lídri riadia zásadami Hermanna Göringa, ktorý hovoril o podmaňovaní si obyvateľstva strachom z imaginárnej hrozby. „Funguje to,“ tvrdí článok.

Podľa ria.ru z 8. 10. 2025

Prečo je kapitalizmus taký sympatický?

Žiť na úkor a z trápenia druhého, nie je cesta bez konca. Planckov múr je oveľa bližšie ako bol ten Berlínsky. A takýchto nárazov, o ďalšie múry, si kapitál nastaval na tucty.

Len čo sa vyrieši ten na Ukrajine, ktorí tak statočne pilierovali z Anglicka, budú sa diať veci. Jedno je takmer isté, prežijú len tí, ktorí sa pridajú k spoločenstvu BRICS. Nie len pre jeho ekonomickú stránku, ale – a to hlavné – pre jeho filozofickú, morálnu výšku! Nie žiť na úkor druhého, budovať sily proti sebe (tak firstovné v USA), ale žiť v mieri, v zhode, a v prospech všetkých. Myšlienka stará ako ranné kresťanstvo, ako utopický i vedecký socializmus. Ako obyčajný ľudský svet. Ak o tom sníva aj Stvoriteľ, možno to pochopia aj v KDĽ, so svojimi prokainovskými voličmi. Aj s Konferenciou biskupov, na obrázku v nedeľnej modlitebnej knižke.

Ťažký múr proti zdravému rozumu, proti životu samotnému, vybudovali aj v Izraeli. Všimli si to aj v OSN, kde jeho konanie proti Palestínčanom v Gaze, označili za genocídu!

Plačú aj obeť holokaustu, lebo vraždenie detí, žien či starcov, je výsmechom a zneuctením ich pamiatky. Kapitalizmus aj tu preukazuje svoj koniec; je bezhodnotový a vyprázdnený; ako hrubé črevo. Tým, na vrchole genocídy, to nedochádza? Jarmulka už nie je len symbolom viery, ale aj zločinu. Nezabiješ, nepokradneš! A čo ďalších osem, a nielen pre Mojžiša?

Michal Dieneš, 25. 9.

Vedci identifikovali bio-zabijakov Napoleonovej armády

Pri teplotách klesajúcich k -30 °C, hladní a prenasledovaní ruskými jednotkami, kozákmi a milíciami, Napoleonovi vojaci ustupovali s ťažkosťami. Chlad a nehygienické podmienky šířili choroby.

Doteraz sa verilo, že epidemický týfus a zákopová horúčka boli chorobami, ktoré napádali francúzske jednotky, ale vedci objavili genetické dôkazy o tom, že francúzske armádu zdecimovali dve ďalšie infekčné choroby. Z vyše pol milióna mužov, ktorí v júni 1812 prekročili rieku Neman, aby napadli Rusko, sa o niekoľko mesiacov neskôr vrátilo živých len niekoľko tisíc.

„DNA ukazuje, že príčinou katastrofálneho ústupu Veľkej armády boli paratýfus a recidivujúca horúčka prenášaná všami, nie epidemický týfus alebo zákopová horúčka, ako sa predtým predpokladalo,“ píše španiel-

ske noviny ABC. Vedci analyzovali DNA zo zubov 13 vojakov pochovaných v jame s vyše 3 200 mŕtvolami objavenej vo Vilniuse v roku 2001. Pokročilé genetické sekvenovanie potvrdilo prítomnosť Salmonella enterica Paratyphi C, baktérie, ktorá spôsobuje paratýfus, u štyroch mŕtvol, a Borrelia recurrentis, pôvodcu recidivujúcej horúčky prenášanej všami, uvádza sa v článku. Nedávne štúdie DNA ukázali, že paratýfus je v Európe prítomný už tisícročia a do roku 1812 už bol dobre známym a zdokumentovaným ochorením.

Aj keď paratýfus alebo týfus nebol počas Napoleonovej kampane v Rusku spomenutý v žiadnych historických zdrojoch, výskumníci sa domnievajú, že mohol zostať nezistený kvôli nešpecifickosti a rozmanitosti jeho príznakov.

Vedci však považujú 13 vzoriek za nedostatočných na vyvodenie definitívnych záverov. Domnievajú sa, že vojaci mohli zomrieť na kombináciu únavy, prechladnutia a rôznych chorôb, ako je paratýfus a recidivujúca horúčka prenášaná všami. Toto nezaručuje smrť, ale mohlo to výrazne oslabiť už aj tak vyčerpaných vojakov.

„Naša štúdia potvrdzuje prítomnosť dvoch doteraz nezdokumentovaných patogénov, ale na úplné pochopenie spektra epidemických chorôb, ktoré postihli Napoleonovu armádu na jej ústupe, je potrebná analýza väčšieho počtu vzoriek,“ uzavreli výskumníci.

ZRNKÁ HUMORU

Jeden ruský

Mám množstvo úverov, baby mi nepodržia, zdravie mám na hunte, plat smiešny, a Putin si vysiada v Kremli a tvári sa, že sa ho to netýka.

Aktualita

Je ťažké byť dnes hlupákom – na Slovensku máme príliš veľkú konkurenciu.

Jeden pracovný

Šéf kričí na podriadeného. – Jožo, vráťte sa na svoje pracovné miesto!

– A čo čarovné slovíčko, reaguje ten. – Lebo vás prepustím!

* * *

Letí si zajac na motorke, keď ho zastaví vlk.

– Kde si na to vzal? – Kúpil! – A odkiaľ si mal peniaze?

– Prestal som piť. O týždeň zajac jazdí na aute, opäť ho zastaví vlk a rozhovor sa opakuje.

– Kde si na to vzal? – Kúpil! – A odkiaľ si mal peniaze? – Prestal som piť. O ďalší týždeň vidí zajac vlka ako riadi helikoptéru. – Kde si na ňu vzal. Pýta sa ho zajac. – Vrátil som prázdne fľaše!

Na Ukrajine

Telefónny automat radí volajúcemu. „Dovolali ste sa do regrutačného strediska. Ak chcete slúžiť, stlačte hviezdičku, ak nie, stlačte mriežku!

* * *

Mladomanželia sa po svadobnom obrade odoberú do svojho nového bytu, lenže podnapitý manžel nie a nie sa trafiť s kľú-

čom do zámkovej dierky. Novomanželka to komentuje: – Ach jaj, nedobrý je to začiatok!

Čo si len počnem?

Nová blondáta mamička plače v pôrodnici. Pristúpi k nej sestrička a pýta sa, čo sa jej stalo? – Ale, narodili sa mi dvojčatá! – No a? Prekvapene sa pýta sestrička. – A čo poviem manželovi, odkiaľ je to druhé?

Učiteľka slovenčiny

– Mórisko, prečo ty namiesto úlohy, ktorú som vám uložila, prepisuješ učebnicu dejepisu a ešte k tomu s toľkými chybami? Chcem si privyrobiť. V novinách Bojovník som si prečítal, že na Západe bohatí ľudia veľmi dobre platia za prepisovanie dejín. Číže čím viac budem mať chýb, tým viac si zarobím.

PROTI HITLEROVI, HORTHYMU I KLÉROFAŠIZMU

1938: 3. december. Berlín a Praha podpisujú tajnú dohodu, na základe ktorej ČSR nemohla „mať opevnenia a zátarasy na hranici s Nemeckom“. Osud ostatného územia bol tým predurčený.

1939: 1. december. Vo Francúzsku odchádzajú na front prví čs. letci. Do bojov je na konci mája 1940 nasadených 91 čs. letcov.

1941: 8. december. Slovenskí a českí vojaci 11. pešieho práporu v Tobruku obsadzujú niekoľko nemeckých a talianskych pozícií a do zajatia berú 1600 nemeckých a 2500 talianskych vojakov.

1941: 10. december. Končí obrana Tobruku. Ale 11. čs. poľný prápor – Východný tu zostáva až do 7. apríla 1942.

1941: 12. december. Ľudácka vláda V. Tuku vyhlásila vojnu USA.

1941: 15. december. Letci 310. čs. stíhacej perute RAF začali chrániť spojeneckú lodnú prepravu a sprevádzať britské bombardéry.

1941: 16. december. Čs. exilová vláda v Londýne vydala vyhlásenie o vojnovom stave medzi ČSR a Nemeckom spätne k 29. septembru 1938. V roku 1944 došlo k prehodnoteniu uvedeného dátumu na 17. september 1938, teda na deň, kedy bol oficiálne založený Sudetonemecký zbor dobrovoľníkov – Freikorps, ktorý bol súdnym tribunálom v Norimbergu označený za zločineckú teroristickú organizáciu.

1941: 16. december. Čs. vláda v Londýne oznámila Spojencom, že Československo je vo vojnovom stave so všetkými štátmi, ktoré sú vo vojne so Sovietskym zväzom, USA a V. Britániou.

1941: Z 28/29. decembra. Nad územím Protektorátu ČaM sú vysadené tri výsadky: Silver A, Silver B a Anthropoid.

1943: 12. december. Podpis Zmluvy o priateľstve, vzájomnej pomoci a povojnovej spolupráci medzi ČSR a ZSSR na 20 rokov. Zmluva zakotvovala formy sovietskej materiálnej pomoci národnooslobodzovaciemu zápasu na území Slovenska a Česka.

1943: Asi 25. december. Po štormesačnom rokovaní sa v Bratislave, v budove na Gajovej ulici, zrodila Vianočná dohoda o vytvorení spoločného odbojového orgánu SNR.

1943: 29. december. 9. rôt pluku slovenských dobrovoľníkov schválilo Prevolanie k slovenskému národu a slovenskej armáde.

1944: od 4. do 11. januára 1945. V peci na pálenie vápna v Nemeckej začali nemecké protipartizánske jednotky a jednotky POHG likvidovať antifašistov. Ich počet sa odhaduje až na 900.

1944: 6. december. Spojenci bombardovali Bratislavu. Zahynulo 9 ľudí.

1944: 9. december. Začiatok sovietskeho útoku v Dargovskom priesmyku.

1944: 9. december. Od začiatku októbra protipovstalecké orgány uväznili na Slovensku 18 937 ľudí, z toho 9 653 Židov a 3 409 povstalcov.

1944: 10. december. Sovietske jednotky sa ocitli južne a juhovýchodne od Šiah, kde zastali na pôvodných čs. hraniciach (pred Viedenskou arbitrážou).

1944: 13. december. Slovenská polícia v Bratislave uväznila 51 bulharských vysokoškolákov.

1944: 17. december. V Bratislave je umučený vysokoškolák a antifašista Mirko Nešpor.

1944: 18. december. Na čs. území začína operovať rumunská armáda. Oslobodila 1722 obcí, z toho 31 miest.

1944: 18. december. Na základe rozkazu č. 00368 veliteľa 8. leteckej armády 4. UF sa začala formovať 1. čs. zmiešaná letecká divízia.

1944: 21. december. Do Sachsenhausenu je zo Slovenska vypravený posledný transport zo zberného tábora v Seredi.

1944: 25. december. J. Tiso vyhlasuje vo vianočnom posolstve partizánov a povstaleckých vojakov za zločincov, banditov a zradcov.

1947: 1. december. V Banskej Bystrici je založený Ústav SNP.

1992: 14. december. V SZPB je sformovaný klub letcov bojovníkov v SNP a v zahraničí.

Pomôcky: EHE, KALI, OONA, SCHERZO	žart, po taliansky	hrabaním vyhlb	jazero v Etiópii	osobné zámeno	Pomôcky: LAVER, AJAJA, CHAJA, KHM	používal zámeno oni	rozdeľoval	zohla	aha	predložka	začiatočníci v umení	bývalý austrálsky tenista	americký bahniakový vták
svadobčan					zahnala								
2. časť tajničky					1. časť tajničky								
manželstvo, po nemecky				obchodný reťazec						ženské meno			
redakčná rada (skr.)			značka mobilov	nerobí redším					smeruj	vstrebávala vlhkosť			
meraním určil			rozmaznával						pohovka				
obľal vriacou vodou							sídlo v Nigérii					kričí	slonovina
	kód Kam-bodže	ruský nákladník				pestúnka detí	peňažná poukážka				solmizačná slabika		
ťažné zvieraťá		domácke meno Olgy			Chaplinova manželka	žrde na vozoch			české mesto		beseda, po anglicky		
3. časť tajničky					typ ruských lietadiel				EČV Rimavskej Soboty				
ker s červými plodmi						mriežka							

Správne vylúštenie tajničky z č. 10 znie: **Budte svetlom sami sebe.** Knihu posielame: **Alena Valicová, 034 72 Liptovská Lúžna 73.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, najlepšie na e-mail: bojovník@szpb.sk, samozrejme, s uvedením svojej kontaktnej adresy.